

2016

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA DALESZYCE

NA LATA 2016 – 2022

www.wikipedia.pl

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Daleszyce jest opracowywany
w ramach projektu dofinansowanego z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna

Spis treści

1. WPROWADZENIE.....	3
2. POWIĄZANIA PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	7
3. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH.....	17
3.1. POŁOŻENIE GMINY	17
3.2. ŚRODOWISKO NATURALNE	23
3.3. STREFA PRZESTRZENNA.....	30
3.4. STREFA SPOŁECZNA	41
3.5. STREFA GOSPODARCZA	59
3.6. WNIOSKI Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	63
4. ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU REWITALIZACJI	70
5. WIZJA OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	76
6. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	78
7. PLANOWANE PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	81
8. KOMPLEMENTARNOŚĆ POMIĘDZY PROJEKTAMI.....	94
9. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE PROGRAMU REWITALIZACJI	99
10. MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI	110
11. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA	117
12. MAPA OBSZARU REWITALIZACJI	121

1. WPROWADZENIE

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Daleszyce na lata 2016-2022 stanowi rozwinięcie działań w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych, prowadzonych dotychczas na obszarze miasta. Przy opracowaniu Programu uwzględnione zostały zalecenia zawarte w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”, które zostały opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

Program ten obejmuje działania w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Program to przede wszystkim narzędzie do planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych projektów z zakresu rewitalizacji, który opracowywany i przyjmowany jest przez samorząd w drodze uchwały na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 *Ustawy o samorządzie gminnym*.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe tj. integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, jak również lokalnej gospodarki oraz przestrzeni - środowiska i infrastruktury. Ponadto, zaplanowane przedsięwzięcia muszą być skoncentrowane terytorialnie i powinny być prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany poprzez program rewitalizacji. Według definicji określonej przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju rewitalizacja jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością.

Obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano sytuację kryzysową, natomiast za **stan kryzysowy** należy uznać sytuację, w której mierniki poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego (infrastrukturalnego lub środowiskowego) są na niskim poziomie lub obserwuje się ich silną tendencję spadkową. Za stan kryzysowy można uznać także sytuację występowania intensywnych (z dużym natężeniem) problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Jednocześnie, rewitalizacja to proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego najbardziej

zdegradowanych obszarów miejskich. W tym procesie zakłada się optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań i wzmacnianie lokalnych potencjałów. Właściwy Lokalny Program Rewitalizacji musi charakteryzować się następującymi cechami:

➤ **kompleksowość**

- działania całościowe i wielowymiarowe, uwzględniające aspekty: społeczny, ekonomiczny, przestrzenny, techniczny, środowiskowy i kulturowy,
- włączenie środków z EFRR, EFS, FS, innych publicznych oraz prywatnych.

➤ **koncentracja**

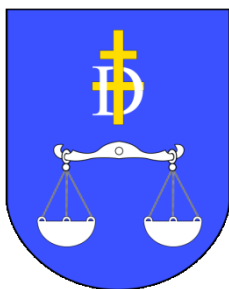
- koncentracja na obszarach najbardziej zdegradowanych, tj. obszarach gminy, gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa.

➤ **komplementarność**

- wzajemne oddziaływanie między projektami rewitalizacyjnymi,
- powiązanie działań rewitalizacyjnych z planami inwestycyjnymi Miasta i Gminy Daleszyce,
- efektywny system zarządzania projektami rewitalizacyjnymi (współdziałanie instytucji, spójność procedur itp.),
- kontynuacja i dopełnienie przedsięwzięć zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013.

➤ **partycypacja**

- nierozzerwalnie wpisane w proces rewitalizacji uczestnictwo we współdecydowaniu,
- musi mieć realny charakter,
- stanowi fundament działań na każdym etapie procesu rewitalizacji: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i oceniania.

W tym celu w ramach przedmiotowego „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Daleszyce” dokonano:

- pełnej diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego wskazanego w programie rewitalizacji oraz zdefiniowano dotyczące go problemy. Diagnoza obejmuje łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne - infrastrukturalne i środowiskowe, a także kulturowe (w tym związane z dziedzictwem kulturowym) a także techniczne,

- właściwego doboru narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru,
- zsynchronizowania uzupełniających się działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej (infrastrukturalnej i środowiskowej),
- ustalono hierarchię potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych,
- zrealizowano wynikającą z art. 5 rozporządzenia nr 1303/2013 zasadę partnerstwa polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu oraz z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć,
- podejścia do rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju Daleszyc.

Opracowany dokument składa się z następujących części:

- diagnozy i identyfikacji potrzeb rewitalizacyjnych,
- delimitacji obszarów zdegradowanych,
- wizji wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej,
- wykazu dopełniających się wzajemnie głównych projektów rewitalizacyjnych dotyczących obszaru zdegradowanego,
- ogólnego, zbiorczego opisu innych, uzupełniających rodzajów projektów rewitalizacyjnych wraz z ramami finansowymi,
- opisu mechanizmów zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarach objętych programem rewitalizacji,
- mechanizmów włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie Daleszyc w proces rewitalizacji,
- systemu realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji,
- systemu monitoringu skuteczności działań i systemu wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Prace związane z opracowaniem „*Lokalnego Programu Rewitalizacji*” realizowane były przy aktywnym udziale społeczeństwa, które na etapie tworzenia dokumentu miało możliwość wniesienia swoich pomysłów, opinii, stanowisk, sprzeciwu, aprobaty. Konsultacje społeczne były skierowane do szerokiego grona odbiorców: mieszkańców

Miasta i Gminy Daleszyc, przedstawicieli sektora gospodarczego, pozarządowego. Zaangażowanie mieszkańców, organizacji pozarządowych i partnerów społecznych spoza JST przebiegało na etapie uzgadniania zapisów dokumentu strategicznego m.in. w zakresie identyfikacji przedsięwzięć rozwojowych (wywiady z mieszkańcami, udział w spotkaniach konsultacyjnych).

Projekt „*Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Daleszyce*” został poddany weryfikacji podczas otwartych konsultacji społecznych z przedstawicielami społeczności lokalnej.

Podstawą do diagnozy problemów społeczno – gospodarczo - przestrzennych były materiały i analizy statystyczne gromadzone i opracowane przez urzędy statystyczne, instytucje działające na terenie Gminy Daleszyce, m.in. przez Urząd Miasta i Gminy w Daleszycach (UM), Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Daleszycach (MGOPS), Powiatowy Urząd Pracy w Daleszycach (PUP), m.in. dokumenty strategiczne takie jak *Strategia Rozwoju Gminy Daleszyce na lata 2012 – 2020* czy *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Daleszyce na lata 2014 - 2020*.

2. POWIĄZANIA PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Daleszyce wykazuje szereg powiązań z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi na różnych poziomach. Istotą rewitalizacji jest prowadzenie kompleksowych działań na obszarach cechujących się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, bądź technicznej. Podejmowana interwencja wiązać się będzie z realizacją szeregu projektów rewitalizacyjnych mających na celu przywrócenie do życia określonych fragmentów miasta, gwarantując w ten sposób poprawę jakości życia jego mieszkańców.

DOKUMENTY POZIOMU KRAJOWEGO

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

Logo Ministerstwa Środowiska,
www.mos.gov.pl

Wśród priorytetów „**Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016**” wymienia się rekultywację terenów zdegradowanych i zdewastowanych przyrodniczo przez przywracanie im wartości przyrodniczej lub użytkowej. Działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju zostały wpisane w ślad za dokumentami wspólnotowymi jako jedno z najważniejszych wyzwań dla polityki ekologicznej.

Logo Krajowej Polityki Miejskiej
www.mr.gov.pl

W **Krajowej Polityce Miejskiej** - dokumencie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju rewitalizacja wskazana jest jako jeden z wątków tematycznych istotnych w polityce miejskiej na najbliższe lata. W dokumencie tym rewitalizacja określona jest jako kompleksowy, skoordynowany, wieloletni proces przemian społecznych, ekonomicznych, przestrzennych i technicznych, prowadzony na obszarze zdegradowanym, tak aby nastąpiło osiągnięcie ogólnego celu, którym jest wyprowadzenie tego obszaru ze stanu kryzysowego, w szczególności przez nadanie mu

nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne. Najbardziej zaawansowane z takich działań w ramach tego procesu stanowi kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach najbardziej zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, ograniczonego terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru.

Celem działań władz samorządowych powinno być wyprowadzanie ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów miasta poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością. Działania te powinny być prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Zapisy **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju** zawierają wśród celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju: *Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.* W rozwinięciu tego celu wskazuje się, iż działania polityki przestrzennej w odniesieniu do zdegradowanych obszarów zurbanizowanych mają na celu przywrócenie ich funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórnemu zagospodarowaniu dzięki skorelowanym interwencjom w sferze planowania przestrzennego, inwestycjom infrastrukturalnym oraz wsparciu zasobów ludzkich i przedsiębiorczości. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne doprowadzą do odzyskania atrakcyjności danego obszaru lub miasta, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej oraz inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego i zachowaniem funkcji symbolicznych oraz przyrodniczych obszaru w procesie jego adaptacji do nowych funkcji.

Przygotowanie lokalnych programów rewitalizacyjnych będzie warunkiem niezbędnym do prowadzenia działań inwestycyjnych przewidzianych w regionalnych strategiach rozwoju. Poziom lokalny będzie ponadto odpowiedzialny za uporządkowanie stanu prawnego nieruchomości w miastach (regulacje dotyczące restytucji majątku i roszczeń majątkowych). Kompleksowe lokalne programy rewitalizacji powinny obejmować priorytety techniczne, przestrzenne, społeczne, kulturowe, gospodarcze i ekologiczne. Ich zakres, oprócz poprawy stanu budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, powinien obejmować ochronę dziedzictwa kulturowego, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, poprawę transportu publicznego, integrację społeczną mieszkańców rewitalizowanych obszarów, przywrócenie terenom zdegradowanym ich funkcji przyrodniczej lub nadanie im takiej funkcji, a także promowanie zrównoważonego rozwoju.

DOKUMENTY POZIOMU REGIONALNEGO

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 jest najważniejszym dokumentem na poziomie regionalnym określającym kierunki rozwoju województwa świętokrzyskiego. Zapisy Strategii wskazują na konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań w zakresie rewitalizacji. Obszary wymagające rewitalizacji są to obszary, na których istnieją tereny i obiekty zdegradowane, zdewastowane, w tym głównie przemysłowe dotknięte problemami związanymi z degradacją środowiska przyrodniczego oraz nasileniem negatywnych zjawisk społecznych. Znaczenie problematyki przekształcania terenów przemysłowych wynika ze skali ich występowania i ich lokalizacji.

Do podstawowych wyzwań polityki rozwoju województwa uznano równoważenie procesów rozwoju regionu w zakresie rewitalizacji obszarów przemysłowych i zdegradowanych. Poniżej scharakteryzowano cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działania, które są spójne z założonymi celami szczegółowymi określonymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Cel strategiczny 1:

Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej

1.2 Poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych, czyli wzrost kapitału społecznego, wsparcie zatrudnienia i wyższa jakość życia w regionie

- wspieranie zatrudnienia, wyłączenia społecznego i zwalczania ubóstwa;
- usprawnienie materialne i organizacyjne takich instytucji jak m.in.: szpitale, sanatoria,
- jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, szkoły, przedszkola, obiekty kultury,
- obiekty sportowe, instytucje administracji publicznej, organizacje pozarządowe;
- tworzenie na poziomie regionalnym i lokalnym systemowych rozwiązań, wzmacniających więzi społeczne mieszkańców oraz umożliwiających likwidację barier dla społecznej i obywatelskiej aktywności mieszkańców (szczególnie młodzieży);
- rozwój sektora ekonomii społecznej oraz sektora organizacji pozarządowych, jako istotnych elementów systemu zaspokajania potrzeb społecznych.

Cel strategiczny 2:

Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu

2.4 Pakietyzacja i komercjalizacja produktu turystycznego – czyli rynkowa gra zespołowa

- rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej oraz wzmacnianie potencjału turystycznego regionu;
- wsparcie władz samorządowych w zakresie promocji regionu, wykorzystującej zróżnicowane kanały dotarcia do potencjalnego klienta;
- dalszy rozwój turystyki wydawnie wykorzystującej bogate dziedzictwo kulturowe regionu.

Cel strategiczny 3:

Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki

3.1 Sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa myślenia o pomyślnej przyszłości

- rozwój systemu usług umożliwiających zapobieganie występowaniu różnych form wykluczenia społecznego w szczególności wobec osób starszych, a także niesamodzielnym i niepełnosprawnym, rodzin wielodzietnych oraz dzieci pochodzących ze środowisk dysfunkcyjnych;
- powstrzymanie procesów emigracji, szczególnie osób młodych i wykształconych oraz stymulowanie procesów reemigracji i imigracji;
- umiejętne profilowanie wykształcenia, z naciskiem na kierunki ścisłe;
- poprawę jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji i wzrost prestiżu regionalnych uczelni;
- działanie na rzecz rozwoju kultury fizycznej i sportu, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, jako ważnego czynnika sprzyjającego kreowaniu postaw prospołecznych, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu oraz promocji zdrowego trybu życia;
- propagowanie, szczególnie wśród młodych mieszkańców regionu, wolontariatu i innych form aktywności społecznej i obywatelskiej, umożliwiających podniesienie kompetencji społecznych, budowę więzi ze swoim regionem oraz zdobycie pierwszego doświadczenia;
- pełne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego, ułatwianie dostępu do dóbr kultury, między innymi poprzez digitalizację zbiorów dziedzictwa kulturowego.

Cel strategiczny 4:

Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu

4.2 Ośrodki miejskie jako subregionalne i lokalne bieguny wzrostu

- wspieranie tworzenia na terytorium wspomnianych ośrodków miejskich inkubatorów przedsiębiorczości oraz instytucji otoczenia biznesu;
- wspieranie rewitalizacji subregionalnych i lokalnych ośrodków wzrostu;
- poprawę infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej – przede wszystkim wzrost dostępu do szybkiego transferu internetowego;
- wzrost poziomu usług publicznych i komunalnych;
- skoordynowane i konsekwentne działanie władz regionalnych i lokalnych mające na celu podniesienie spójności terytorialnej całego województwa.

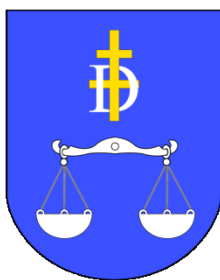
Cel strategiczny 6.

Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju regionu

6.1 Energia *versus* emisja, czyli próba rozwiązania dylematu, jak nie szkodzić jednocześnie środowisku i gospodarce

- promocja i wspieranie znacznie szerszego niż dotychczas wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), jako istotnego elementu dywersyfikacji źródeł energii oraz budownictwa energooszczędnego.

DOKUMENTY POZIOMU LOKALNEGO

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Daleszyce na lata 2012-2020

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Daleszyce na lata 2012-2020 jest kluczową deklaracją samorządu, w której definiuje on wizję, kierunki i priorytety rozwoju. Prezentowany program działania jest spójny ze strategiami i programami rozwoju na poziomie krajowym i wojewódzkim. W dokumencie tym zostały wyznaczone następujące cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju Daleszyc zgodne z Lokalnym Planem Rewitalizacji Gminy Daleszyce:

CEL STRATEGICZNY 1: *Rozwój gospodarki oraz aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców gminy*

- 1.1. Wzmacnianie przedsiębiorczości wśród mieszkańców
- 1.2. Rozwój systemu edukacji oraz kapitału intelektualnego i zatrudnienia;
- 1.3. Budowa infrastruktury gospodarczej;
- 1.4. Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia;
- 1.5. Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna.

CEL STRATEGICZNY 2: *Silna kultura i tożsamość lokalna oraz efektywne wykorzystanie potencjałów dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej Gminy Daleszyce oraz popytu na turystykę*

- 2.1. Ochrona zasobów kultury i tożsamości lokalnej;
- 2.2. Rozwój turystyki i systemu promocji turystycznej.

CEL STRATEGICZNY 3: *Wysoka dostępność i jakość usług publicznych*

- 3.1. Rozwijanie systemów infrastruktury technicznej;
- 3.2. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej do różnych grup odbiorców;
- 3.3. Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy w wymiarze publicznym, zdrowotnym i społecznym;
- 3.4. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju gminy.

CEL STRATEGICZNY 4: *Sprawny, efektywny i partnerski system zarządzania publicznego*

- 4.1. Sprawny system zarządzania i administracji oraz skuteczna promocja;
- 4.2. Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego;
- 4.3. Rozwój współpracy terytorialnej oraz rozwój współpracy w ramach powiązań lokalnych.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Daleszyce

Zapisy Studium przedstawiają Daleszyce jako:

„Na tle gminy Daleszyce miasto Daleszyce stanowi czołowy ośrodek mieszkaniowo – usługowo – administracyjny, o czytelnym układzie urbanistycznym, stanowiącym strukturę o charakterze zabytkowym.”

Zgodnie ze Studium: Obszar wielofunkcyjny charakteryzuje:

- a. dominanta funkcjonalno – przestrzenna w postaci miasta Daleszyce,
- b. wiodąca funkcja – mieszkaniowa z usługami podstawowymi.

Prawidłowe zagospodarowanie przestrzenne gminy warunkowane jest:

- Optymalnym wykorzystaniem rezerw terenowych wynikających z obowiązujących planów miejscowych i poszukiwaniem nowych na terenach korzystnych do zabudowy wynikających z analizy środowiska przyrodniczego,
- Ukierunkowaniem planowanego zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych obszarach funkcjonalnych:
 - 1. obszar wielofunkcyjny - obejmujący teren miasta Daleszyce i sołectwa Niwy,
 - 2. obszar o dominującej funkcji rolnej - obejmujący teren sołectw: Brzechów, Sieraków, Smyków, Trzemosna,
 - 3. obszary o dominującej funkcji rekreacyjnej - obejmujące teren sołectw: Borków, Marzysz,
 - 4. obszary o dominującej funkcji rolno-rekreacyjnej - obejmujące teren sołectw: Cisów, Widełki, Szczecno, Komórki, Danków,
 - 5. obszary o dominującej funkcji mieszkaniowej - obejmujące teren sołectw: Mójcza, Niestachów, Suków, Słopiec, Kranów.

Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020

Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020 wyznacza główne kierunki jego rozwoju, a także przyjmuje do realizacji szereg inwestycji. W dokumencie tym zostały wyznaczone następujące cele strategiczne i operacyjne, zgodne z *Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Daleszyce*:

Cel strategiczny I - Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych

Priorytet 1 - Rozwój edukacji i dostosowanie oferty edukacyjnej do wymogów rynku pracy.

Priorytet 2 - Przeciwdziałanie bezrobociu, aktywizacja rynku pracy i wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców powiatu.

Priorytet 3 - Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości usług w sferze ochrony zdrowia.

Priorytet 4 - Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Priorytet 5 - Zwiększenie skuteczności i efektywności działań administracji.

Priorytet 6 - Zintegrowana polityka społeczna.

Priorytet 7 - Rozwijanie aktywnych form integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Priorytet 8 - Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych w komunikowaniu się, technicznych w dostępie do środowiska wewnętrznego i zewnętrznego osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny II - Ochrona i racjonalne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dóbr kultury

Priorytet 1 - Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego.

Priorytet 2 - Ochrona i optymalne wykorzystanie dóbr kultury.

Priorytet 3 - Rozwój turystyki oraz tworzenie i modernizacja infrastruktury kulturowej i turystycznej.

Cel strategiczny III – Rozwój gospodarczy oraz rozwój infrastruktury technicznej i społecznej

Priorytet 1 - Zwiększenie i poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu.

Priorytet 2 - Budowa, rozbudowa, modernizacja i wyposażenie obiektów użyteczności publicznej.

Priorytet 3 - Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

Priorytet 4 - Rozwój sektora MŚP.

Priorytet 5 - Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

3. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

3.1. Położenie Gminy

Źródło: www.wrota-swietokrzyskie.pl

Daleszyce to gmina miejsko-wiejska położona w centralnej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie kieleckim nad rzekami Belnianka i Lubrzanka, na południowy wschód od Kielc.

Gminę Daleszyce wyznaczają następujące współrzędne geograficzne:

- 50°51'00" - kraniec północny,
- 50°42'25" - kraniec południowy,
- 20°59'00" - kraniec wschodni,
- 20°39'30" - kraniec zachodni.

Gmina Daleszyce sąsiaduje z:

- miastem Kielce od zachodu,

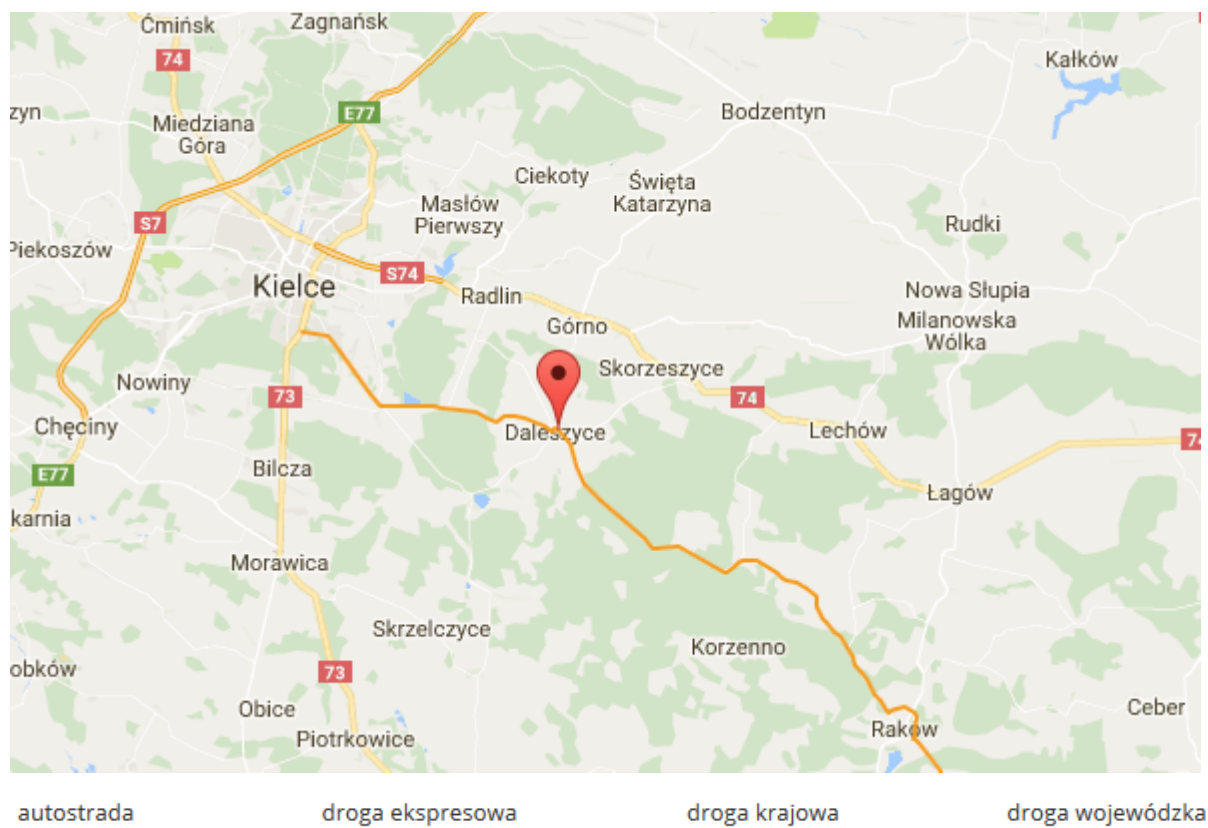
- gminami Górno i Bieliny od północy,
- gminami Łagów i Raków od wschodu,
- gminami Pierzchnica i Morawica od południa.

Lokalizacja gminy Daleszyce, źródło: opracowanie własne.

Przez teren gminy Daleszyce z północnego-zachodu na południowy wschód przebiega droga wojewódzka nr 764 o znaczeniu regionalnym (Kielce-Połaniec). Najbliższym węzłem komunikacyjnym, który ma charakter międzyregionalny są Kielce. Korytarz

transportowy tworzą tu drogi krajowe nr 7, nr 73 i nr 74 oraz drogi wojewódzkie nr 762, nr 764, nr 745 i nr 786.

Źródło: www.google/maps.pl

Powierzchnia gminy Daleszyce obejmuje 18 sołectw¹:

Borków, Brzechów, Cisów, miasto Daleszyce, Danków (sołectwo Danków-Wójtostwo), Komórki, Kranów, Marzysz, Mójcza, Niestachów, Niwy, Sieraków, Słopiec, Smyków, Suków, Szczecno, Trzemosna i Widełki.

Ze względu na bliskie położenie stolicy województwa (Kielc), Gmina Daleszyce ma charakter gminy podmiejskiej. Odległość z Daleszyc do Kielc wynosi około 20 km. Powierzchnia gminy wynosi 22 239 ha, w tym 1 550 ha zajmuje samo miasto Daleszyce, będące siedzibą gminy.

¹GUS (dane na rok 2014)

Pod względem zajmowanej powierzchni, Gmina Daleszyce jest największą gminą województwa świętokrzyskiego.

Ze względu na stopień zurbanizowania Gmina Daleszyce jest jedną z czterech gmin miejsko-wiejskich w powiecie kieleckim obok gminy Chęciny, Chmielnik i Bodzentyn. W 2006 roku Gmina Daleszyce przystąpiła to tzw. Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego, obejmującego obszar następujących gmin: Kielce, Chęciny, Górnio, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszków, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn i Zagnańsk.

ZARYS HISTORYCZNY

Nazwa miejscowości zapisana była jako
Daleszowice, Dalessowicze, Daleszice, Dalleschicze.
Nazwę tą mogły otrzymać od staropolskiego imienia
Dalech.

Kościół p.w. Św. M. Archanioła,
źródło: www.wrota-swietokrzyskie.pl

Daleszyce to miejscowość położona na starym trakcie komunikacyjnym, w dolinie rzeki Belnianki (dopływ Czarnej Nidy). Początki osady sięgają XII wieku, kiedy to Książę Władysław Herman przekazał część ziemi biskupom krakowskim.

Wg świadectwa Długosza, biskup krakowski Iwo Odrowąż ufundował w 1229 r. jednonawowy kościół drewniany p.w.

Św. Michała Archanioła, prawdopodobnie w miejscu gdzie dziś stoi dom parafialny. Wówczas Daleszyce stanowiły wieś,

należącą do biskupstwa krakowskiego. Biskupi posiadali tu dwór, w którym gościli m.in. króla Kazimierza Wielkiego – dokumenty sygnowane przez króla, dotyczące tych wydarzeń, pochodzą z roku 1362. Parafię daleszycką poświadczają spisy świętopietrza od 1325 r.

Położenie miejscowości przy trakcie krakowskim oraz przy trakcie z Tarnowa do Krzepic sprawiło, iż wieś stanowiła od wczesnego średniowiecza niewielki ośrodek handlowy.

Handel stanowił zapewne podstawowy czynnik miastotwórczy, który doprowadził do powstania i rozwoju miasteczka Daleszyce. Wg przekazów miasto otrzymało lokację obok wsi o tej samej nazwie. Świadczy o tym regularny renesansowy plan oraz osiowe naprowadzenie na nowy zbudowany w XV wieku kościół p.w. Św. Michała Archanioła. W 1569 r. bp. krakowski Filip Padniewski uzyskał od króla Zygmunta Augusta dla Daleszyc przywilej miasta narodowego, na prawie magdeburskim z herbem i literami "CD" na czerwonej tarczy. Litery "CD" oznaczały pierwsze litery łacińskich słów Civitas Daleszycensis, czyli Obywatele Daleszyc.

Zabudowa Daleszyc na starej fotografii. Fot. T. Przypkowskiego. Materiał udostępniony przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Daleszyckiej, źródło: www.wrota-swietokrzyskie.pl

Miastu nadano przywilej organizowania we wtorki targu oraz dwóch, w ciągu roku, jarmarków. W okresie ożywienia (m.in. przez Stanisława Staszica) górnictwa w tym rejonie, Daleszyce były przejściowo siedzibą obwodu górniczego, obejmującego kopalnie rudy żelaza w Brzechowie i Niestachowie. Wzniosłym momentem historycznym Daleszyc był sierpień 1926 r. Gościł wtedy w miejscowym domu ludowym Marszałek Józef Piłsudski. W 1913 r. wystawiona została, w dzisiejszym rynku, figura Matki Boskiej

Niepokalanie Poczętej: na pamiątkę 600-lecia ogłoszenia tzw. "edyktu mediolańskiego". W okresie międzywojennym dynamiczny rozwój pobliskich Kielc sprawił, że ostatecznie Daleszyce straciły swe znaczenie w handlu i rzemiośle. Począwszy od pierwszych dni września 1939 r. niemal każdy dzień przynosił zdarzenia znaczone terrorem niemieckim. Zabito ok. 600 miejscowych Żydów, systematycznie trwały rewizje, aresztowania, przesłuchania połączone z torturami oraz wywożenie ludności do obozów koncentracyjnych i na roboty do Rzeszy. W latach II wojny światowej Daleszyce i okolice stały się miejscem oporu i walki partyzanckiej. Mieszkańcy uratowali również życie wielu osiadłym tutaj Żydom, za co zostali wyróżnieni, jako Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata. W pobliskich lasach stacjonował oddział partyzancki "Barabasza" prowadzący regularne walki z wojskami niemieckimi. W lipcu i sierpniu 1944 roku trwała walka o Daleszyce. Pod koniec sierpnia spalonych przez hitlerowców zostało 400 domów na terenie Daleszyc. Osada praktycznie przestała istnieć, a kto przeżył, szukał schronienia w lesie lub w pobliskich wsiach. Po 1945 r. Daleszyce ponownie znalazły się w województwie i powiecie kieleckim, po reformie administracyjnej 1975 r. ponownie zostały siedzibą gminy. W styczniu 2007 roku miasto odzyskało prawa miejskie, co stało się motorem działań mających na celu przywrócenie rangi miastu, jaką posiadało od czasu swego powstania.

Rynek w Daleszycach. Budynek Szkoły Podstawowej w 1936 r. źródło: www.tpzd.eu

3.2. Środowisko naturalne

Zgodnie z podziałem Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (Mapa mezoregionów fizycznogeograficznych Polski na tle ukształtowania terenu i podziału administracyjnego) zaproponowanym przez J. Kondrackiego, teren gminy Daleszyce położony jest na mezoregionach: Góry Świętokrzyskie (342.34-5) i Pogórze Szydłowskie (342.37), w obrębie jednostki wyższego rzędu - makroregionu Wyżyna Kielecka (342.3), podprovincji Wyżyna Małopolska (342)². W obrębie gminy znajdują się trzy mikroregiony: Padół Kielecko - Łagowski, Wzgórza Daleszyckie i Wzgórza Orłowińskie. Obszar Gminy Daleszyce charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu. Związane jest to z budową geologiczną i procesami geomorfologicznymi. Najwyżej położonym punktem na terenie gminy jest góra Słowiec, o wysokości 438 n.p.m., w Paśmie Cisowskim. Najniżej położone tereny, o wysokości około 240 m n.p.m., znajdują się w dolinie Czarnej Nidy - w okolicy Marzysza Małego oraz w dolinie Czarnej Staszowskiej - w okolicy Podkorzenna.

²J. Kondracki: *Geografia regionalna Polski*. Warszawa: PWN, 2002.

Panujące tu warunki klimatyczne charakteryzują się relatywnie długimi zimami, z pokrywą śnieżną zalegającą od 78 do 84 dni. Roczna suma opadów dla Gminy Daleszyce wynosi 622,2 mm, zaś średnia roczna wilgotność względna wynosi 78-82%. Okres wegetacji trwa tutaj średnio 211 dni, zaś pierwsze przymrozki pojawiają się około 18 października, by zaniknąć około 7 maja.

Takie zagospodarowanie użytków rolnych jest spowodowane niską jakością miejscowych gleb i warunkami geologicznymi. Występują tu słabe gleby górskie, powstałe na podłożu wapieni, łupków i piaskowców. Wskaźnik bonitacji użytków dla Gminy Daleszyce wynosi 0,73 pkt., co potwierdza niekorzystne warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa na jej obszarze. Przeciętny hektar przeliczeniowy posiada klasę bonitacyjną poniżej V. Najkorzystniejsze warunki glebowe do rozwoju rolnictwa występują w sołectwach:

- ❖ Cisów,
- ❖ Widełki,
- ❖ Szczecno,
- ❖ Brzechów oraz
- ❖ Suków.

Na ich obszarze występują większe masywy gleb brunatnych, rędzinowych i lessowych. Część z nich zalega na stromych stokach, co powoduje ich stopniową erozję oraz utrudnia ich uprawę zwłaszcza mechaniczną.

Na terenie gminy występują także rozległe kompleksy gleb dolinnych, wymagających ze względu na nadmierne uwilgocenie melioracji i osuszania. Prawie połowa użytków rolnych na terenie gminy (46%), to tereny o niekorzystnych dla rozwoju rolnictwa warunkach glebowych i rzeźbie terenu. Zakres wskaźnika rolniczej jakości przestrzeni produkcyjnej dla Gminy Daleszyce określono w 2011 roku na 40-50% (bardzo słaba).

Daleszyce - widok z lotu ptaka, źródło: www.tpzd.eu

W 2010 roku, w granicach miasta Daleszyce, znajdowało się ogółem 79 ha terenów leśnych. W przypadku poszczególnych sołectw udział lasów w ogólnej powierzchni gruntów wynosi od 1,02% (Brzechów) do 85,89% (Cisów). Całkowita powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie gminy w 2009 roku wynosiła 12950 ha, tj. 16,4% wszystkich terenów leśnych w powiecie kieleckim. W 2012 ich powierzchnia zwiększyła się do 12967,5 ha. Są to przede wszystkim drzewostany sztuczne, kontrolowane i nadzorowane przez Nadleśnictwo Daleszyce. Pod względem grup żyźności są to głównie siedliska lasowo wyżynne (38,39%), siedliska borowe (29,82%), siedliska lasowe (25,61%), w mniejszym stopniu zaś siedliska lasowe górskie (5,48%) i siedliska borowe wyżynne (0,70%). Skład gatunkowy lasów na terenie gminy to głównie: sosna, jodła (lasy iglaste) oraz brzoza, dąb, buk, olsza, osika i grab (lasy liściaste). Niektóre z gruntów leśnych położone są na obszarach zalewowych strumieni i rzek, przepływających przez tereny gminy.

Gmina Daleszyce posiada dobrze rozwiniętą sieć rzeczną, która ma charakter promienisty, ze względu na lokalne uwarunkowania geologiczne i tektoniczne. Przez jej tereny przepływają rzeki Lubrzanka i Belnianka, które w okolicach Marzysza łączą się tworząc Czarną Nidę. Sam obszar gminy położony jest w zlewni dwóch rzek, będących jednocześnie lewobrzeżnymi dopływami Wisły tj. Czarnej Staszowskiej (południowo wschodnia część gminy) i Nidy (północnozachodnia część gminy).

Zalew w Borkowie, źródło: www.tpzd.eu

Na terenie gminy znajdują się dwa zbiorniki retencyjne, tj. w Borkowie (na rzece Belnianka, zdjęcie powyżej) oraz w Wojciechowie (na rzece Pierzchniance), spełniające w okresie letnim funkcje rekreacyjne. Część wód rzecznych przepływających przez tereny Gminy Daleszyce zasila małe elektrownie wodne (MEW), m.in. w Sukowie (Lubrzanka, 2 turbiny), Marzyszu (Czarna Nida, 1 turbina) i w Daleszycach (Belnianka, 1 turbina).

Ze względu na różnorodność i bogactwo miejscowego środowiska przyrodniczego, na terenie Gminy Daleszyce wydzielono szereg obiektów i obszarów prawnie chronionych. Na jej obszarze znajduje się m.in. 5,5% wszystkich parków krajobrazowych leżących na terenie powiatu kieleckiego, a także 14,3% użytków ekologicznych, 11,3% pomników

przyrody, 7,1% obszarów chronionego krajobrazu oraz 10% stanowisk dokumentacyjnych.

Na obszarze gminy znajdują się trzy zatwierdzone rezerваты przyrody:

- **rezerwat „Białe Torfowiska Ługi”** o powierzchni 404,88 ha utworzony został dla ochrony i zachowania naturalnego kompleksu torfowisk różnych typów i w różnych stadiach rozwojowych, z zespołem roślinności bagiennej. Bardzo ważne jest największe w górach Świętokrzyskich bezleśne torfowisko wysokie, o powierzchni prawie 140 ha, sprawiające wrażenie zarośniętego jeziora.
- **rezerwat „Słopiec”** o powierzchni 8,18 ha. Na przeważającej części torfowiska występuje zespół wełnianki i torfowca z turzycą dzióbkowatą. Do bardzo rzadkich roślin naczyniowych rozpoznanych na torfowisku należą: modrzewnica zwyczajna, brzoza omszona, bagno zwyczajne, żurawina błotna, rosiczka długolistna, bobek trójlistny, storczyk szerokolistny, a także gatunki reliktowe – arktyczno – borealne mchy oraz glacialne wierzby.

Droga w rezerwacie Słopiec, źródło: www.wikipedia.pl

- **rezerwat „Cisów” im. Prof. Z. Czubińskiego** o powierzchni 40,58 ha, w którym można obejrzeć 200 – letnie drzewostany jodłowo – bukowo – dębowe. Poza rezerwatami przyrody na terenie gminy w obrębie Parku i jego otuliny ustanowiono 12 pomników przyrody, z czego 9 obiektów to pomniki przyrody ożywionej, pozostałe 3 stanowią osobliwość przyrody nieożywionej.

Pomniki przyrody ożywionej:

- 3 dęby bezszypułkowe i sosna zwyczajna, w miejscowości Wojciechów,
- buk zwyczajny, rosnący w miejscowości Komórki,
- 3 lipy drobnolistne w miejscowości Cisów,
- dąb szypułkowy w miejscowości Trzemeszna.

Pomniki przyrody nieożywionej:

- wychodnia geologiczna lamprofirów, położona w miejscowości Sieraków
- rumowisko skalne zbudowane z piaskowców kwarcowych, w miejscowości Góra Września,
- wychodnia geologiczna diabazów, położona w miejscowości Widełki.

Ponadto na terenie gminy utworzono:

- zespół przyrodniczo – krajobrazowy ”Ostra Górka” w Niwkach Daleszyckich,
- użytek ekologiczny „ Cisów – Białe Ługi”,
- stanowisko dokumentacyjne w Wojciechowie,
- stanowisko dokumentacyjne w Szczecnie.

Realizacja zadań zapisanych w niniejszym dokumencie nie będzie miała negatywnego wpływu na większość gatunków zwierząt. Specyficzna sytuacja występuje w odniesieniu do gatunków (często rzadkich i chronionych), które dostosowały się do życia w warunkach miejskich i wykorzystują istniejące budynki jako miejsca rozrodu. Dotyczy to w szczególności ptaków, które zakładają gniazda w obrębie budynków (jaskółki, jerzyki, rudziki, szpaki), a także nietoperzy, które bardzo często wykorzystują nieużytkowane części obiektów budowlanych jako miejsce odpoczynku i których wszystkie gatunki są chronione. Realizacja w takich obiektach prac remontowych związanych z termomodernizacją w nieodpowiednich okresach i bez

poszanowania odpowiednich przepisów w tym zakresie, powodować może niszczenie lęgów lub też zabijanie osobników młodocianych. Dodatkowo przeprowadzone prace remontowe powodować mogą, że dane obiekty nie będą nadawały się do wykorzystania przez występujące tam wcześniej gatunki, gdyż przeprowadzone zmiany uniemożliwią założenie gniazd. Biorąc pod uwagę charakter obiektów, które są potencjalnymi źródłami niskiej emisji (duży udział budynków, wiele budynków starych), oraz fakt, że okres lęgowy ptaków jest w zasadzie najlepszym czasem do przeprowadzania prac remontowych na wolnym powietrzu (wiosna, lato), lokalnie wystąpić może negatywne oddziaływanie na ww. gatunki ptaków. W związku z powyższym przy przeprowadzeniu prac polegających na termomodernizacji należy zastosować się do następujących zasad:

- prace powinny być tak prowadzone, aby uniknąć występowania negatywnego oddziaływania na gatunki chronione, tzn. unikać ich płoszenia, zabijania, niszczenia siedlisk, gniazd i jaj, przenoszenia w inne miejsce,
- przed rozpoczęciem prac należy przeprowadzić rozpoznanie, czy w rejonie prowadzenia prac (także w strefie bezpośredniego oddziaływania) występują gatunki chronione na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419),
- w przypadku stwierdzenia występowania takich gatunków konieczne jest uzyskanie właściwego zezwolenia od organu ochrony środowiska (określonego w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004, nr 92, poz. 880) (RDOŚ-ia lub GDOŚ-ia – w zależności od statusu ochronnego danego gatunku), w którym określone będą terminy i warunki wykonywania prac remontowo-budowlanych, jeżeli nie jest możliwe odpowiednie dostosowanie harmonogram i sposobu prowadzenia prac, aby uniknąć zabijania poszczególnych osobników, niszczyć ich siedliska, gniazda, jaja, lub wystąpi konieczności ich przeniesienia, lub też prowadzenia innych zakazanych działań, konieczne jest uzyskanie zgody właściwego organu ochrony środowiska (określonego w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880) na wykonywanie czynności zabronionych w stosunku do gatunków chronionych,
- ile jest to możliwe, po przeprowadzeniu prac remontowych w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki należy umożliwić im dalsze gniazdowanie. Jeżeli nie będzie to możliwe, należy dążyć do zapewnienia odpowiednich miejsc zastępczych

(np. budek lęgowych) w rejonie remontowanego budynku tak, aby skompensować utracone miejsca siedliskowe dla danych gatunków. Charakter zastosowanych miejsc zastępczych, ich lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinna być dobrana odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej.

3.3. Strefa przestrzenna

Na elementy charakterystyki sfery przestrzennej w niniejszej diagnozie składają się gospodarka wodno – ściekowa, sieć gazowa i elektryczna, transport drogowy i kolejowy oraz obiekty zabytkowe w Gminie Daleszyce.

GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

źródło: www.bartosz.com.pl

Mieszkańcy Gminy Daleszyce zaopatrywani są w wodę za pomocą wodociągów bazujących na ujęciach wód podziemnych, zlokalizowanych w miejscowościach: Słopiec, Mójcza, Niestachów, Smyków, Suków, Niwy, Marzysz oraz z dwóch ujęć zlokalizowanych poza terenem gminy w miejscowościach Grodno (Gmina Raków) oraz Pierzchnianka (Gmina Pierzchnica).

Wszystkie sołectwa na terenie gminy są zwodociągowane.

Na koniec 2014r. długość czynnej sieci wodociągowej wynosiła 193,2 km, do której, podłączonych było 4334 gospodarstw domowych, instytucji i obiektów działalności gospodarczej. Zużycie wody w gospodarstwach domowych wyniosło 440,0 dam³. Natomiast liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniosła 15282 osób, co oznacza że 97,8% ogółu mieszkańców gminy ma dostęp do sieci wodociągowej.

Na terenie gminy Daleszyce funkcjonują trzy zorganizowane systemy odprowadzania ścieków sanitarnych pracujących w oparciu o trzy oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w miejscowościach:

- Daleszyce (o przepustowości 750 m³/d),
- Szczecno (o przepustowości 300 m³/d) oraz
- Marzysz (o przepustowości 370 m³/d).

W ostatnich trzech latach znacząco poprawiono skanalizowanie gminy (wzrost o ok. 50% w stosunku do 2011r.). Łączna długość gminnej sieci kanalizacyjnej na koniec 2014 roku wyniosła 131,7 km i obsługiwała 2113 przyłączy. W 2014 r. do kanalizacji odprowadzono 202 dam³ ścieków. Utrzymaniem sieci kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalniami zajmuje się Zakład Usług Komunalnych w Daleszycach Sp. z o.o. z siedzibą w Daleszycach.

WYKAZ ILOŚCI PRZYŁĄCZY WODNO – KANALIZACYJNYCH NA TERENIE GMINY:

Daleszyce woda - 835, kanalizacja - 690

Suków woda - 625, -kanalizacja -222

Marzysz, Kaczyn, Znojów woda - 430, kanalizacja - 227

Mójcza, ul. Chabrowa część Daleszycka woda - 400, kanalizacja - 328

Niestachów woda - 295

Niwy woda - 265

Borków woda - 230, kanalizacja - 157

Szczecno woda - 215, kanalizacja - 163

Słopiec woda - 210, kanalizacja -103

Brzechów woda - 206

Kranów woda - 159

Cisów woda - 156

Komórki woda - 146, kanalizacja - 116

Smyków woda - 104

Widelki woda - 93

Danków woda - 76, kanalizacja -57

Trzemosna woda - 63

Wójtostwo woda - 57, kanalizacja -50

Sieraków woda - 35

Razem: woda - 4600, kanalizacja -2113

Ogólna długość sieci wodociągowej na terenie gminy Daleszyce wynosi 187,34 km, w tym 2,1 km jest wykonane z żeliwa i 185,24 km z PVC.

Poniżej, wykaz długości poszczególnych odcinków:

Wodociąg „Daleszyce” tj. **Daleszyce, Zagórze, Kranów, Brzechów, Niwy** – 49,32 km,

Wodociąg „Marzysz” tj. **Marzysz I i II, Podmarzysz, Kaczyn, Znojów** – 28,84 km,

Wodociąg „Mójcza” tj. **Mójcza, ul. Chabrowa** – 15,11 km,

Wodociąg „Suków” tj. **Suków** – 26,80 km,

Wodociąg „Borków” tj. **Borków, Trzemosna, Słopiec** – 22,61 km,

Wodociąg „Niestachów” tj. **Niestachów** – 8,40 km,

Wodociąg „Szczecno-Komórki” tj. **Szczecno, Komórki** - woda z gm.

Pierzchnica– 17,66km,

Wodociąg „Cisów-Widełki” **Cisów, Widełki** - woda z gm. Raków – 18,60 km.

Wszystkie sieci zostały wykonane na przestrzeni lat: 1985 – 2015.

SIEĆ GAZOWA

Obecnie na terenie gminy Daleszyce system zasilania gazem ziemnym jest słabo rozwinięty. Dostawy gazu na teren gminy realizowane są za pośrednictwem gazociągu wysokiego ciśnienia: DN 300 relacji Zborów – Busko-Zdrój – Mójcza poprzez stację redukcyjno – pomiarową I-go stopnia Q 25 000, jaka znajduje się

źródło: www.businessalert.pl w miejscowości Mójcza. Odbiorcy gazu na terenie gminy zasilani są z sieci gazowej średniego ciśnienia. Redukcja do niskiego ciśnienia gazu (wymaganego w miejscu dostawy dla odbiorcy) następuje na indywidualnych układach redukcyjno - pomiarowych zlokalizowanych u odbiorców na przyłączach gazowych.

Na terenie gminy znajduje się następująca infrastruktura gazowa (według stanu na dzień 31.12.2014 r.):

- Gazociąg wysokiego ciśnienia o długości L = 18,9 km,
- Stacja redukcyjno-pomiarowa gazu I-go stopnia w miejscowości Mójcza – 1 szt.,

- Gazociągi średniego ciśnienia o łącznej długości $L = 2,7$ km,
- Przyłącza gazowe średniego ciśnienia – 16 szt. o łącznej długości $L = 0,17$ km.

ENERGIA ELEKTRYCZNA

Gmina Daleszyce zaopatrywana jest w energię elektryczną za pośrednictwem krajowego systemu elektroenergetycznego poprzez *Spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Oddział w Radomiu*. Dystrybutorem energii elektrycznej na terenie gminy jest *PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna*, wchodząca w skład *Grupy Energetycznej – PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.*

Energia elektryczna, za pomocą napowietrznej linii 15kV, dostarczana jest na obszar gminy z dwóch GPZ-ów: GPZ Morawica i GPZ Kielce Wschód. Jej przekąźnikiem jest funkcjonująca w gminie Rozdzielnia Systemowa Daleszyce (RS Daleszyce). Następnie energia dystrybuowana za pośrednictwem sieci rozdzielczej kablowo-napowietrznej średniego napięcia 15kV na obszarze całej gminy przez 136 lokalnych stacji transformatorowo-rozdzielczych 15/04 kV, zlokalizowanych w poszczególnych miejscowościach. Rozdział i dostawa do indywidualnych odbiorców następuje za pomocą przyłączonych do tych stacji linii rozdzielczych niskiego napięcia 0,4kV.

Głównymi odbiorcami energii elektrycznej są: gospodarstwa domowe, zabudowa letniskowo-rekreacyjna, drobna wytwórczość, placówki handlowo-usługowe, obiekty gminne (urzędy, szkoły, świetlice, remizy OSP, ośrodki zdrowia, itd.) oraz oświetlenie dróg i miejsc publicznych (rozliczający się w taryfach G, C i R). Więksi odbiorcy energii korzystający z sieci średnich napięć (według taryfy B) są nieliczni. W gminie nie ma odbiorców zasilanych z sieci WN (grupa taryfowa A).

Poziom obciążenia stacji jest na poziomie 75% mocy transformatorów w zimie i 50% mocy w okresie letnim.

Stan infrastruktury elektroenergetycznej w gminie oceniany jest jako dobry, a dostęp do energii elektrycznej jest obecnie powszechny dla każdego mieszkańca. Jednak z racji

rozwoju gminy, w tym rozszerzającej się strefy zurbanizowanej, konieczne będą działania modernizacyjne sieci średniego i niskiego napięcia³.

TRANSPORT DROGOWY I KOLEJOWY

Główna ulica w Daleszycach, źródło: www.wrota-swietokrzyskie.pl

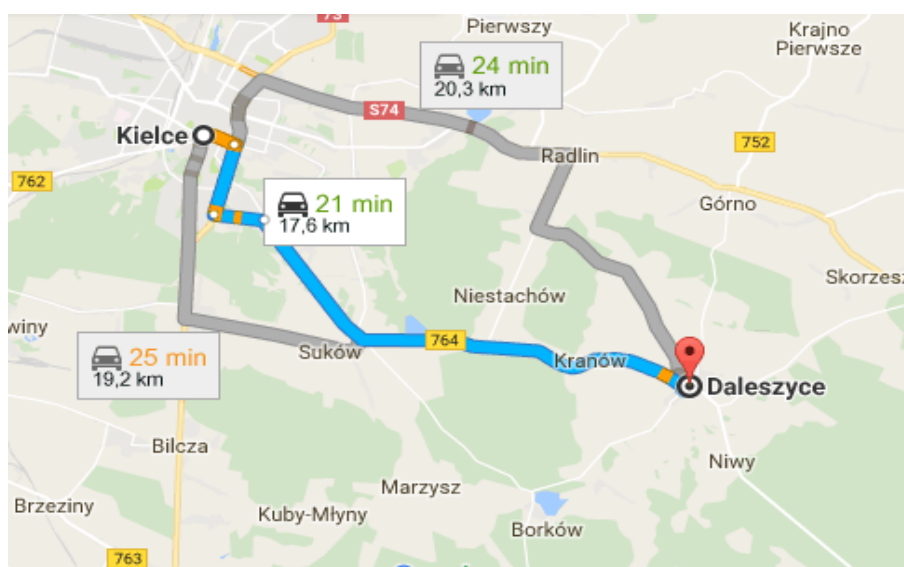
Daleszyce są jednym z węzłów lokalnych w systemie komunikacji województwa świętokrzyskiego. Krzyżują się w nim korytarze komunikacyjne o charakterze regionalnym (nr 32, 43) i lokalnym (nr 108)⁴. Jednocześnie ze względu na bliskie położenie stolicy województwa Gmina Daleszyce posiada dostęp do rozwiniętej sieci połączeń komunikacyjnych, umożliwiających komunikację drogową i kolejową w kierunku północnym (Warszawa), zachodnim (Łódź) i południowym (Kraków). Komunikacja ta realizowana jest za pośrednictwem połączeń drogowych, tj. drogi wojewódzkiej nr 764 Kielce-Staszów-Połaniec oraz dróg powiatowych.

³ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Daleszyce do roku 2020.

⁴ Program rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2013, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2007, s. 67.

Komunikację w kierunku Sandomierza, Lublina i Rzeszowa zapewnia droga powiatowa nr 15511 Daleszyce Napęków oraz droga krajowa nr 74 Sulejów-Kielce-Kraśnik. W kierunku Tarnowa ruch kołowy odbywa się drogą powiatową nr 15542 Suków-Borków-Chmielnik, a dalej drogą krajową nr 73 Kielce Tarnów. Komunikację z sąsiednimi gminami zapewnia także sieć dróg wojewódzkich i powiatowych, w tym: nr 764 (Kielce, Raków), nr 15517 (Górno, Bieliny), nr 15542 (Chmielnik, Pierzchnica), nr 15552 (Morawica). Układ komunikacyjny uzupełnia sieć dróg gminnych, na który składa się 42 odcinki o łącznej długości 47,4 km, z których

- ❖ 55,5% (26,29 km) to drogi o nawierzchni bitumicznej,
- ❖ 36,3% (17,17 km) nawierzchni gruntowej,
- ❖ 6,4% (3,04 km) nawierzchni tłuczniowej.

Orientacyjny czas dojazdu autem z Kielc do Daleszyc, Źródło: www.google/maps.pl

W komunikacji wewnętrznej, a zwłaszcza w dojazdach do pól i siedlisk ludność miejscowa korzysta także z 400 km sieci dróg polnych i ciągów komunikacyjnych, przebiegających wzdłuż użytków rolnych. Ogółem należy uznać, że gmina posiada dobre połączenia drogowe z Kielcami i pobliskimi gminami. Są one obsługiwane przez prywatnych przewoźników (m.in. „Orlik Bus”, „Muszkieter”) oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Kielcach (linia nr 8, 11, 14, 16)⁵.

⁵ Plan rozwoju lokalnego powiatu..., op. cit., s. 4-5; Strategia rozwoju Gminy Daleszyce..., op. cit., s. 10.

ZABYTKI

Na terenie Gminy Daleszyce istnieje wiele obiektów wpisanych do rejestru dóbr kultury oraz będące w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach, są to:

CISÓW:

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. WOJCIECHA:

- cmentarz przykościelny - teren w granicach ogrodzenia,
- kościół XVIII w., mur., remont., nr rej. 292 1768 - 1816, remont. 1938 i 1977,
- łamus (ze stodołą) VIII w., drewniany, 1763r.,
- ogrodzenie (z bramką), XIX w., mur., l ćw. XIX,
- ogród (przy plebani), XX w., ok. 1900r.,
- plebania, XX w., drewniana, remontowana, ok. 1900 , remont. 1986r.

CMENTARZ PARAFIALNY:

- stary, XIX w., nr rej. 1148, teren w granicach ogrodzenia, połowie XIX w,
- nowy, XIX w., nr rej. 1149, teren w granicach ogrodzenia, 2 połowie XIX w.

DOM NR 39, XIX w., nr rej. 552 wł. Józefa Krzemińska, drewniany 1827r.,

DOM (z częścią gospodarczą) NR 114, XX w., wł. Bolesław Ruczyński, drewniany, ok. 1918r.

DALESZYCE

UKŁAD URBANISTYCZNY nr rej. 1044 XVI-XIX.

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOLA:

- cmentarz przykościelny - teren w granicach ogrodzenia,
- dzwonnica (dzwonnica-brama ze schodami), XIX w., nr rej. 1040 przebudowany, murowana, 1833,
- kościół, XIII w., mur., przebudowany, nr rej. 1040., 1221, gruntownie przebudowany XVII, przebudowany i rozbudowany 1907 - 1920, arch. Stefan Szyller,
- ogrodzenie (z bramkami), XIX w., murowane, przebudowane, l ćw. XIX, przebudowane po 1907r.

ZESPÓŁ CMENTARZA PARAFIALNEGO

- cmentarz, XIX w., nr rej. 1140 teren w granicach ogrodzenia, 2 ćw. XIX w.,

- kaplica, XX w., mur nr rej. 1043, 1908r.,

KAPLICZKA ŚW. JANA NEPOMUCENA, XIX w., mur., remont., przy ul. Kościelnej, pot. XIX, remont. 1986.

KAPLICZKA ŚW. JANA NEPOMUCENA, XX w., mur., remont., nr rej. 1041, przy drodze do Górna, I pół. XIX, remont, l. 80 XX.

ZESPÓŁ ZAGRODY, ul. Głowackiego NR 5:

- dom (z częścią gospodarczą), XIX w., drewniany, 1892,
- stodoła, XIX w., drewniana, 1892.

ZESPÓŁ ZAGRODY, ul. Głowackiego NR 9:

- brama, XX w., drewniana, pocz. XX w.,
- dom (z częścią gospodarczą), XX w., drewniane - murowany, przebudowany, ok. 1920, rozbudowany,
- stodoła, XX w., drewniana, początek XX w.,

ZESPÓŁ ZAGRODY, ul. Głowackiego NR 11:

- dom (z częścią gospodarczą), XVIII w., drewniany, przebudowany, 1797, przebudowany 1946,
- stodoła, XIX w., drewniana, pocz. XIX.

ZESPÓŁ ZAGRODY, ul. Głowackiego NR 21:

- dom (z częścią gospodarczą), XIX w., drewniany, XIX I XX przebudowany, 1963,

ZESPÓŁ ZAGRODY, ul. Głowackiego NR 23:

- dom (z częścią gospodarczą), XX w., drewniany, ok. 1920, remont. 1973.

ZESPÓŁ ZAGRODY, ul. Głowackiego NR 25:

- dom (z częścią gospodarczą), XX w., drewniany, ok. 1915, przebudowany, ok. 1926, remontowany, 1937, 1977, 1980,
- stodoła, XX w., drewniana, 1928,

ZESPÓŁ ZAGRODY, ul. Głowackiego NR 27:

- dom (z częścią gospodarczą), XX w., drewniany, 1910, przebudowany, po 1946, remont. 1973,
- ogrodzenie, XX w., murowane, 1910,
- piwnica, XX w., murowane, 1910,
- stodoła, XX w., drewniane, 1910.

DOM ul. Głowackiego Nr 14, XX w., drewniany, przebudowany, (z częścią gospodarczą), ok. 1870r., przebudowany 1960r.

DOM ul. Głowackiego Nr 15, XIX w., murowano - drewniany, przebudowany, (z częścią gospodarczą), ok. 1880r., rozbudowany 1920r.

DOM ul. Głowackiego Nr 16, XIX w., drewniany, przebudowany, (z częścią gospodarczą), ok. 1835r.,

DOM ul. Kościuszki NR 57, XX w., drewniany, przebudowany, (z częścią gospodarczą), ok. 1901.

DOM ul. Kościelna NR 18, XIX w., drewniany, 2 połowa XIX.

DOM (z częścią gospodarstwa), ul. 3 Maja NR 10, XX w., drewniany, 1915r.

STODOŁA, pl. Cedry nr 17, XIX w., drewniana, wł. Henryk Lizis, ok. 1890

CMENTARZ ŻYDOWSKI, XIX w., I połowa XIX, teren nie ogrodzony przy szosie z Daleszyc do Rakowa za rozwidleniem drogi do Napękowa.

MÓJCZA

KOŚCIÓŁ P.W. MB CZĘSTOCHOWSKIEJ, XIX w., drewniany, przebudowany 1865r., rozbudowany 1917 r., dobudowana część murowana w 1982r.

NIESTACHÓW

ZESPÓŁ ZAGRODY NR 28:

- dom (z częścią gospodarczą), XX w., drewniany, wł. E. Grzegulec, ok. 1900r.,
- stodoła, XX w., drewniany, ok. 1900r.

SŁOPIEC RZĄDOWY

ZESPÓŁ DWORU:

- dwór, XIX w., murowany, nr rej. 636, I poł. XIX,
- ogrodzenie (pozostałości ogrodzenia z bramą) , XIX w., murowano -drewniany, z bramą ,I połowa XIX w.

MŁYN WODNY, XIX w., murowano - drewniany, ruina, nr rej. 298 wł. Janusz Tomala, 1861r., od 1964 w postępującej ruinie.

SUKÓW

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. NMP KRÓLOWEJ POLSKI:

- kościół, XX w., murowano - drewniany, nr rej. 1046, 1930-1936, arch. Jan Karol Sas - Zubrzycki,
- ogród (przy plebani), XX w.; z zespołem starodrzewia po starym kościele,
- plebania, XX w., drewniana, remont., nr rej. 1046, 1918r., dobudowa ganku 1936, remont, ok. 1975.

DOM (z częścią gospodarczą), nr 106, XX w., drewniany, wł. Władysław Cedro, 1901r.

CMENTARZ PARAFIALNY, XX w. teren w granicach ogrodu, 1918r.

SZCZECNO

ZESPÓŁ DWORU

- dwór, XVIII w., murowano - drewniany, przebudowany, nr rej. 1042 rozbudowany 4 ćw. XIX w, od 1995r. nie użytkowany,
- park krajobrazowy, XIX w., nr rej. 1042, 2 połowie XIX w.

WIDELKI

DOM NR 30, XIX w., drewniany., wł. Michalina Pietras, drewn., 1829r.

Wszystkie obiekty zabytkowe, stanowiące obiekty kultu religijnego lub obiekty użyteczności publicznej znajdują się w dobrym stanie technicznym i są użytkowane. W gorszej sytuacji są budynki mieszkalne, często opuszczone, o standardach odbiegających od aktualnych wymagań egzystencjonalnych.

MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ GMINY DALESZYCE

Mieszkańcy Ziemi Daleszyckiej wstawili się swym udziałem w walkach narodowo-wyzwoleńczych, zwłaszcza w powstaniu styczniowym oraz w czasie drugiej wojny światowej, dlatego terenie gminy znajdują się 24 miejsca pamięci narodowej:

- ✦ Tablica Partyzantów - Armii Krajowej Żołnierzy "Barabasza" - "Wybranieccy" - Cisów, kościół parafialny,

- ✦ Pomnik Członków Ruchu Oporu 1939 - 1945, - Daleszyce, Pl. Cedry-skwer,
- ✦ Tablica Ks. Kpt. Henryka Peszko Ps. "Wicher", kapelana IV płk leg. AK, Daleszyce, wmurowana w figurę Matki Boskiej, park, pl. Staszica,
- ✦ Pomnik - Mogiła Żołnierzy Armii Krajowej, - Cisów, cmentarz parafialny,
- ✦ Tablica Żołnierzy AK "Wybranieccy" 1939 -1945, - Daleszyce, w kruchcie kościoła parafialnego,
- ✦ Mogiły Ofiar Egzekucji 1944r., - Daleszyce, cmentarz parafialny,
- ✦ Mogiły Ofiar Wojny 1944 -1945r., - Suków, cmentarz parafialny,
- ✦ Pomnik Powstańców 1863r. i Partyzantów 1943 -1945, - Cisów, lasy cisowskie przy szlaku do Widełek,
- ✦ Tablica Żołnierzy - Partyzantów 1939 -1945, - Kaczyn - kościół parafialny,
- ✦ Pomnik - Miejsce Obozu Oddz. AK "Barabasza" - Cisów, w - lasach cisowskich na stoku Góry Stołowej,
- ✦ Pomnik - Mogiła Żołnierza AK 1944r., - Cisów, cmentarz parafialny,
- ✦ Mogiła Partyzanta AK, - Cisów - cmentarz parafialny,
- ✦ Obelisk - Powstańców 1863r., - Cisów - lasy cisowskie, przy szlaku niebieskim z Daleszyc do Widełek,
- ✦ Tablica Partyzantów AK "Wybranieccy", - Cisów, kościół parafialny,
- ✦ Symboliczna Mogiła Powstańców 1863r. Żołnierzom I i II Wojny Światowej,- Kranów, w - polu przy drodze z Daleszyc do Kranowa,
- ✦ Pomnik Ofiar Egzekucji 1942 -1944r., - Suków - Papiernia, 80 m. w głąb lasu, przy drodze Daleszyce - Suków, na odcinku Marzysz - Papiernia,
- ✦ Mogiła Partyzancka AK 1945r., - Cisów, cmentarz parafialny,
- ✦ Pomnik Ofiar Egzekucji 1943r. - Suków, na skraju lasu, przy drodze Daleszyce - Suków, na odcinku Marzysz - Papiernia,
- ✦ Pomnik Walki Partyzanckiej 1944r., Niestachów, przy drodze Niestachów -Radlin w pobliżu szkoły podstawowej,
- ✦ Mogiła Partyzanta 1943r. - Niestachów, w lesie na pół. od skrzyżowania dróg do Sukowa i Daleszyc,
- ✦ Pomnik - Miejsce Lądowania Desantu mjr Józefa Sobiesiaka, - Szczecno, w lesie na wschód od wsi Szczecno przy leśnym dukcie do wsi Holendry,

- ✦ Tablica pamiątkowa Ku Czci por. dypl. Edwarda Witolda Skrobota „Wiernego”, partyzanta oddziału AK pod dowództwem "Barabasza", -Cisów, kościół parafialny.
- ✦ Tablica upamiętniająca pobyt Marszałka Józefa Piłsudskiego w Daleszycach w 1926r., Daleszyce, Plac Staszica,
- ✦ Pomnik „W Hołdzie Mieszkańcom Ziemi Daleszyckiej – Uczestnikom Walk o Niepodległość Polski – Społeczeństwo” – Daleszyce, cmentarz parafialny.

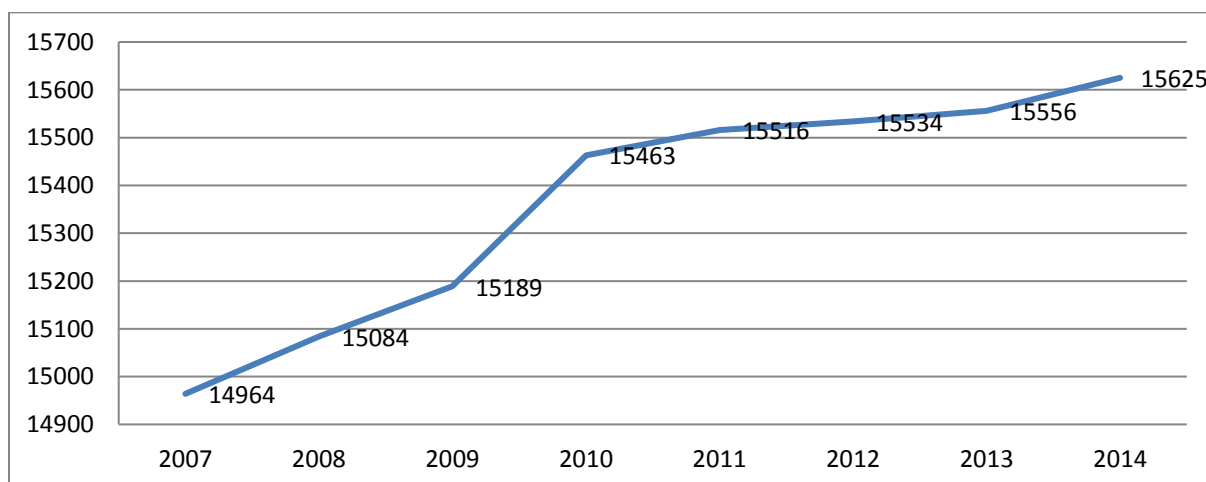
3.4. Strefa społeczna

Na elementy charakterystyki sfery społecznej w niniejszej diagnozie składają się liczba mieszkańców, charakterystyka mieszkalnictwa, oświata, kultura i sport, turystyka, opieka zdrowotna i opieka społeczna w Gminie Daleszyce.

LICZBA MIESZKAŃCÓW

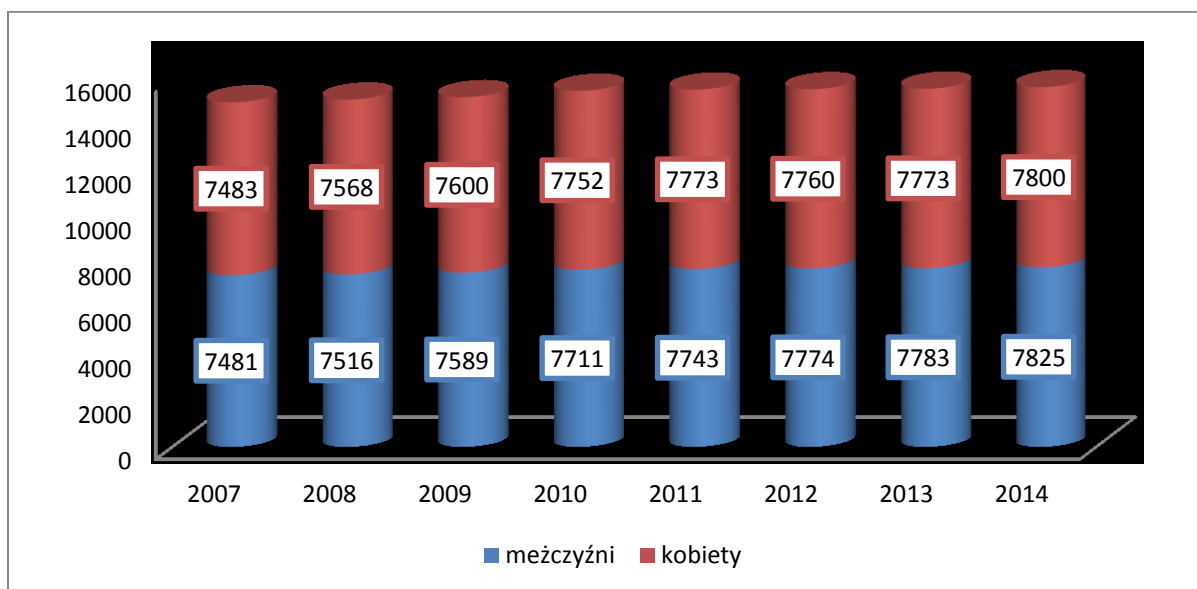
Na koniec 2014 r. gmina Daleszyce liczyła 15 625 mieszkańców [GUS, BDL].

W latach 2007-2014 w gminie odnotowano ustawiczny wzrost liczby ludności. W tym okresie wzrost liczby mieszkańców w gminie wyniósł 4,4% (661 osób) [GUS, BDL]. Średni roczny wzrost liczby ludności w tym okresie wyniósł 83 osoby. W najbliższych latach najprawdopodobniej kontynuowany będzie ten korzystny trend demograficzny.

Liczba ludności gminy. Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Daleszyce na lata 2012-2020.

W 2014 r. liczba mężczyzn wynosiła 7825 (50,02% ludności gminy), a liczba kobiet 7800 (49,98% ludności gminy). Podobne proporcje utrzymywały się również w poprzednich latach jednak z niewielką przewagą liczby kobiet, zgodnie z poniższym wykresem dot. struktury demograficznej wg. płci.

Struktura płci w gminie. Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Daleszyce na lata 2012-2020.

Gęstość zaludnienia w gminie Daleszyce w 2014 r. wyniosła 70 osób na km² powierzchni i utrzymuje się na podobnym poziomie (wahania o 1-3 osoby/ km²). Zaludnienie jest mniejsze niż przeciętnie w powiecie kieleckim (92 os/km²) i województwie świętokrzyskim (109 os/km²).

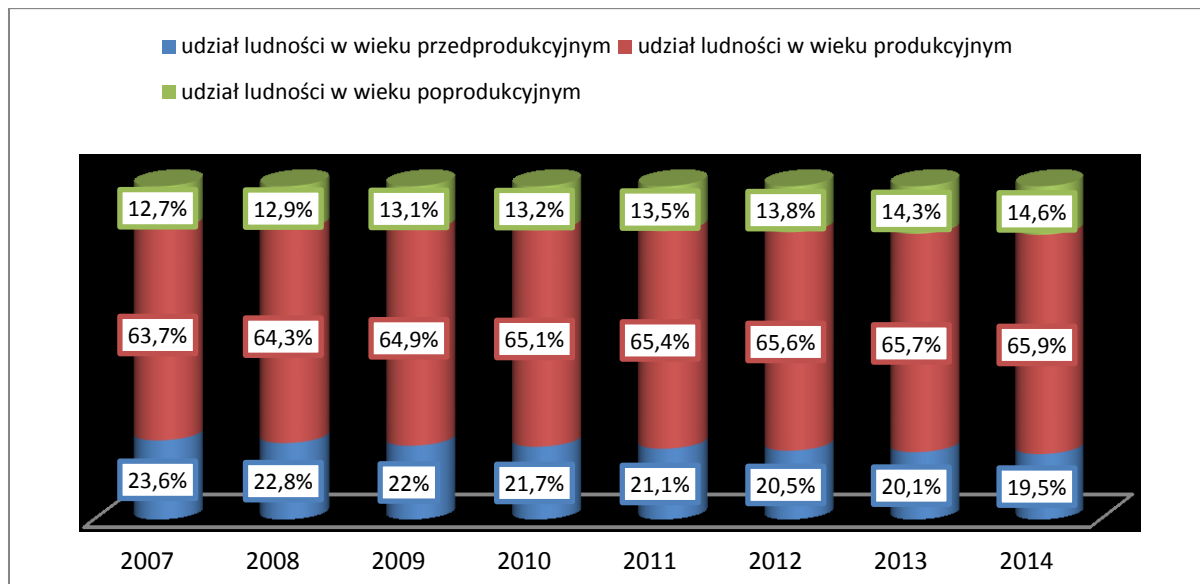
Gmina Daleszyce charakteryzuje się zbliżoną do średniej dla powiatu liczbą kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. W 2014 r. było to 100 kobiet. W poprzednich latach wskaźnik ten utrzymywał się na podobnym poziomie.

W 2014 r. liczba małżeństw przypadających na 1000 ludności wynosiła 5,6. Jest to dobry wynik, w odniesieniu do wcześniejszego roku. Generalnie jednak obserwuje się tendencję spadkową tego wskaźnika.

W 2014 r. wskaźnik urodzeń żywych wyniósł 8,9 i był najniższy w całym okresie 2007 - 2014. Wskaźnik zgonów na 1000 mieszkańców wyniósł w 2014 r. 8,85 i był niższy niż

w roku poprzednim (9,25) oraz wyższy od średniej z lat 2007 – 2014 (8,40). W rezultacie przyrost naturalny na 1000 ludności jest dodatni i wyniósł w 2014 r. 0,1. Jednak z roku na rok wskaźnik ten spada.

Saldo migracji w latach 2007 – 2014 oscylowało w granicach od 15 do 121, bez wyraźnej tendencji rosnącej czy malejącej. W 2014 r. wyniosło 60, a rok wcześniej 20.

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Daleszyce na lata 2012-2020.

W 2014 r. ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 65,9% ogółu ludności gminy i wyniosła 10 869 osób. Pozytywną informacją jest to, że w okresie 2007 – 2014 uwydatnia się w tej grupie niewielka tendencja wzrostowa. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym wzrósł w tym okresie o 2,2%.

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w 2014 r. wyniósł 19,5%, tj. 2 474 osoby. Niestety w tej grupie wyraźna jest tendencja spadkowa. Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w okresie 2007 - 2014 obniżył się o 4,1%.

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł w 2014 r. w gminie Daleszyce 14,6% (2282 osoby). W ostatnich latach utrzymywał się on na podobnym poziomie (wahania dotyczą ok. 1-2%).

Struktura demograficzna kobiet według wieku produkcyjnego jest mniej korzystna niż mężczyzn. Odsetek kobiet w wieku produkcyjnym jest o ok. 14% niższy niż odsetek mężczyzn. W wieku poprodukcyjnym kobiet jest ponad dwukrotnie więcej od mężczyzn. Taki stan rzeczy utrzymuje się od wielu lat.

Wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniósł w gminie w 2014 r. 51,7. Wskazuje to na niewielkie choć istotne obciążenie demograficzne w gminie Daleszyce. Co więcej pozytywną informacją jest jego wyraźny spadek w ostatnich latach (w 2007 r. wynosił on 57,1).

W gminie istnieje obciążenie demograficzne, niekorzystnie wpływające na dochody gminy, jak i jej potencjalny rozwój.

Trendy demograficzne stawiają gminę Daleszyce w trudnej sytuacji, co może zwalniać perspektywę jej rozwoju.

Na podstawie aktualnych danych nt. informacji o osobach zameldowanych w wybranych miejscowościach Miasta i Gminy Daleszyce w latach 2013 – 2016 można zaobserwować wzrost ogólnej liczby mieszkańców, która wynosiła w poszczególnych okresach: 15 540 w 2013 r., 15 629 w 2014 r., 15 685 w 2015 r. oraz 15 759 w 2016 r. Jednocześnie wzrasta liczba mężczyzn (7 720 w 2013 r. oraz 7 827 w 2016 r.) jak i kobiet (7 820 w 2013 r. oraz 7 929 w 2016 r.). Wśród mieszkańców przeważają kobiety, których jest o 102 więcej w 2016 r. (w 2015 r. przewaga ta wynosiła 131, w 2014 r. 97 a w 2013 r. 100), zgodnie z poniższym zestawieniem.

L.p	Miejscowość	2013			2014			2015			2016		
		Stan na 31.12.2013 r.			Stan na 31.12.2014 r.			Stan na 31.12.2015 r.			Stan na 06.12.2016 r.		
		K	M	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem
1.	BORKÓW	299	293	592	312	299	611	313	308	621	317	309	620
2.	BRZECZÓW	480	468	948	486	467	953	491	468	959	494	466	960
3.	CISÓW	259	239	498	259	239	498	265	238	503	267	235	502
4.	DALESZYCE	148 7	148 1	2968	148 2	148 6	2968	149 0	147 8	2968	149 7	148 6	2 983
5.	SIERAKÓW	81	94	175	83	93	176	89	96	185	87	96	183
6.	SŁOPIEC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

7.	SŁOPIEC RZĄDOWY	154	128	282	153	127	280	154	127	281	152	127	279
8.	SŁOPIEC SZLACHECKI	208	223	431	203	218	421	201	218	419	205	222	427
9.	SMYKÓW	240	230	470	243	237	480	246	240	486	248	245	493
10.	SUKÓW	105 6	102 7	2083	106 2	103 7	2099	105 9	103 9	2098	105 8	105 2	2 110
11.	SZCZECNO	373	347	720	366	346	712	369	350	719	374	353	727
12.	TRZEMIOSN A	122	118	240	120	118	238	122	117	239	124	115	239
13.	WIDELKI	163	189	352	163	191	354	160	189	349	161	191	352
14.	WÓJTOSTW O	83	73	156	81	76	157	85	77	162	86	77	163
15.	ZNOJÓW	26	22	48	25	22	47	27	22	49	26	21	47
	RAZEM:	782 0	772 0	1554 0	786 3	776 6	1562 9	790 8	777 7	1568 5	792 9	782 7	1575 6

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Daleszyce

MIESZKALNICTWO

Na obszarze gminy przeważają domy jednorodzinne. W 2014 r. w gminie znajdowało się 4 195 budynków mieszkalnych. W ostatnich latach (2008-2014) przybywało między 20 a 50 budynków rocznie. Wyjątek stanowił rok 2011, kiedy liczba budynków wzrosła aż o 218. Według danych z 2014 r. w gminie Daleszyce znajdowały się 4 945 mieszkania. Liczba mieszkań jest zwiększana systematycznie w porównywalnym tempie. W ostatnich latach średnio przybywało między 40 a 50 mieszkań rocznie, wyjątek stanowił rok 2010, kiedy przybyło ich aż 535. W 2014 r. oddano do użytkowania 53 mieszkania indywidualne, co daje 317 mieszkań na 1000 ludności.

W 2014 r. na 10 mieszkań przypadały przeciętnie 32 osoby. Proporcjonalnie do wzrostu liczby mieszkań rosła liczba izb. W 2014 r. znajdowało się w gminie 19 690 izb. Liczba mieszkańców przypadających na 1 izbę w gminie Daleszyce w 2014 r. wyniosła 0,79.

W 2014 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie wyniosła 83,8 m². W latach 2007 – 2014 obserwowaliśmy słabą, aczkolwiek pozytywną tendencję rozwojową, wyrażającą się jej wzrostem (w 2007 r. wyniosła 79 m²). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę w gminie Daleszyce

w 2014 r. wyniosła 26,5 m² i była wyższa o 4,5 m² od tej z 2007 r. (średni roczny wzrost ok. 0,1 – 0,3 m²).

Według ostatnich dostępnych danych w 2013 r. w mieście Daleszyce łazienkę posiadało 897 mieszkań, co stanowi 79,3%. Na obszarach wiejskich sytuacja ta wyglądała trochę gorzej. Z pośród wszystkich mieszkań na wsi 2916 dysponowało łazienką (75,3 %). Łącznie w gminie łazienkę posiada 3 723 mieszkania. Stan taki utrzymuje się od kilku lat na podobnym poziomie. Dopiero w dłuższej perspektywie (wieloletniej) widać poprawę w tym zakresie.

Centralne ogrzewanie posiada 3 645 mieszkań, z czego 771 mieszkań w mieście (75,7% wszystkich mieszkań w mieście) i 2874 mieszkania na wsi (74,2% wszystkich mieszkań na wsi)(GUS, dane na 2013 r.). W latach 2007-2013 odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie w mieście nie ulegał większym wzrostom (0,7% w skali 8 lat). Na wsi w tym okresie nadrobiono zaległości wprowadzając centralne ogrzewanie w kolejnych 10% mieszkań.

Według danych na rok 2013, w dyspozycji gminy znajduje się 12 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 675 m². W 2014 r. wypłacono 6 dodatków mieszkaniowych w kwocie 402 zł. W poprzednich latach nie było konieczności ich wypłacania.

OŚWIATA

Na terenie gminy Daleszyce funkcjonują następujące placówki oświaty:

- ❖ Gimnazjum im. Jana Pawła II w Daleszycach,
- ❖ Zespół Szkolno-Przedszkolny w Daleszycach,
- ❖ Zespół Szkół Ogólnokształcących w Sukowie,
- ❖ Szkoła Podstawowa im. gen. Tadeusza Buła w Mójczy,
- ❖ Szkoła Podstawowa w Niestachowie,
- ❖ Szkoła Podstawowa w Borkowie,
- ❖ Szkoła Podstawowa w Brzechowie,
- ❖ Publiczna Szkoła Podstawowa w Słopcu,
- ❖ Publiczna Szkoła Podstawowa w Kranowie,
- ❖ Publiczna Szkoła Podstawowa w Sierakowie,
- ❖ Publiczna Szkoła Podstawowa w Szczecnie,
- ❖ Publiczna Szkoła Podstawowa w Marzyszu.

Gimnazjum im. Jana Pawła II w Daleszycach, źródło: www.gimnazjumdaleszyce.edupage.org

Do szkół podstawowych w 2014 r. uczęszczało łącznie 998 uczniów, 165 osób zakończyło naukę jako absolwenci. W latach 2007-2014 liczba uczniów szkół podstawowych ustawicznie obniżała się (spadek o ok. 10%). Jednak w 2014 r. w stosunku do roku poprzedniego notowany jest kilkuprocentowy wzrost.

W gminnych gimnazjach w 2014 r. uczyło się łącznie 441 osób, 170 osób ukończyło gimnazjum. Również na tym poziomie kształcenia zauważa się efekty negatywnych zmian demograficznych, obserwowanych w gminie. W okresie 2007 – 2014 r. spadek wyniósł 30%. W ostatnim czasie, z 2013 na 2014 r. spadek wyniósł ok. 3%.

Współczynnik skolaryzacji brutto dla gminy na poziomie szkolnictwa gimnazjalnego wyniósł w 2013 r. 82%. W przypadku szkolnictwa gimnazjalnego współczynnik ten w ostatnich 10-ciu latach nie ulegał większym wahaniom oscylując w okolicy 80-90%. Współczynnik skolaryzacji netto na tym poziomie kształcenia w 2014 r. wyniósł 56% i był niższy o 15% od średniej z ostatnich lat.

Nazwa	współczynnik skolaryzacji brutto				
	gimnazja				
	2011	2012	2013	2014	2015
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Daleszyce	80,59	80,73	82,64	83,52	84,29

Opracowanie własne, źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.

Dla szkół podstawowych współczynnik skolaryzacji brutto wynosił w 2014 r. 95%. Ten sam współczynnik netto wyniósł natomiast 71%. W latach 2007-2013 był stabilny i utrzymywał się na poziomie 80-85%. Bardzo dobrze przedstawia się wskaźnik relatywnej liczby uczniów uczących się języków obcych. Prawie wszyscy uczniowie uczą się ich obowiązkowo.

Nazwa	współczynnik skolaryzacji brutto				
	szkoły podstawowe				
	2011	2012	2013	2014	2015
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Daleszyce	98,2	97,17	98,37	95,09	91,25

Opracowanie własne, źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.

Analizując wyniki ze sprawdzianów szkół podstawowych na terenie Gminy Daleszyce opublikowanych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łodzi za 2016 r. wynika, że w przedmiocie język polski oraz język angielski najlepiej wypadły Szkoła Podstawowa w Brzechowie oraz Publiczna Szkoła Podstawowa w Szczecnie. Natomiast Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Niestachowie osiągnęła najlepsze efekty w matematyce.

Tabela: Wyniki ze sprawdzianu szkół podstawowych w 2016 r.

Szkoła	część 1		j. polski	matematyka	j. angielski	
	Liczba zdających	wynik %	wynik %	wynik %	Liczba zdających	wynik %
Zespół Szkolno -Przedszkolny w Daleszycach	70	58,5	66,1	50,8	70	70,0
Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Niestachowie	10	69,3	63,5	75,0	10	66,3
Szkoła Podstawowa w Brzechowie	8	63,1	73,1	53,1	8	83,4
Szkoła Podstawowa w Słopcu	15	53,5	65,3	41,7	15	67,3
Publiczna Szkoła Podstawowa w Szczecnie	9	64,7	74,4	55,0	9	75,8
Szkoła Podstawowa im. gen. Tadeusza Buka w Mójczy	8	46,3	52,5	40,0	8	65,0
Publiczna Szkoła Podstawowa w Sierakowie	6	42,9	61,7	24,2	6	50,4

Publiczna Szkoła Podstawowa w Borkowie	11	56,4	70,5	42,3	11	61,6
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Partyzantów Armii Krajowej Ziemi Kieleckiej w Sukowie w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Sukowie	32	58,3	66,1	50,5	32	62,0

Dane: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

Jednocześnie można dokonać porównania wyników egzaminów gimnazjalnych z przedmiotów 2016 r. osiągniętych w poszczególnych jednostkach oświaty na terenie Gminy Daleszyce. Wyniki uczniów Gimnazjum im. Jana Pawła II w Daleszycach w porównaniu do wyników osiągniętych na poziomie kraju, województwa i gminy najlepiej wypadły z przedmiotów takich jak: język polski, język angielski na poziomie podstawowym, oraz język niemiecki na poziomie podstawowym. Pozostałe przedmioty, tj. historia i WOS, matematyka, przedmioty przyrodnicze czy język angielski na poziomie rozszerzonym przedstawiają się na poziomie średnim. Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Partyzantów Armii Krajowej Ziemi Kieleckiej w Sukowie może się pochwalić najlepszymi wynikami w zakresie języka niemieckiego na poziomie podstawowym, języka angielskiego na poziomie podstawowym oraz języka polskiego. Pozostałe przedmioty wypadły stosunkowo słabiej bądź podobnie do poziomu wyników osiągniętych w skali kraju.

Tabela: Wyniki szkół z egzaminu gimnazjalnego 2016

Powiat	Gmina	SZKOŁA	Egzamin	W szkole					
				Liczba zdających	Wyniki egzaminów w % punktów				
KIELECKI	DALESZYCE	Gimnazjum im. Jana Pawła II w Daleszycach	Język polski	112	70	70	69	69	69
			Historia i WOS	112	60	59	55	56	56
			Matematyka	112	50	49	49	48	49
			Przedmioty przyrodnicze	112	54	53	52	52	51

			Język angielski PP	111	57	59	59	63	64
			Język angielski PR	111	35	35	37	43	45
			Język niemiecki PP	1	100	78	73	58	57
		Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Partyzantów Armii Krajowej Ziemi Kieleckiej w Sukowie	Język polski	30	69	70	69	69	69
			Historia i WOS	30	56	59	55	56	56
			Matematyka	30	46	49	49	48	49
			Przedmioty przyrodnicze	30	49	53	52	52	51
			Język angielski PP	28	66	59	59	63	64
			Język angielski PR	28	36	35	37	43	45
			Język niemiecki PP	2	68	78	73	58	57

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

KULTURA I SZTUKA

Gmina Daleszyce nie posiada muzeów, obiektów działalności wystawienniczej, instytucji muzycznych, teatrów ani kin. Gmina dysponuje natomiast jednym ośrodkiem kultury – *Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury w Daleszycach*.

Siedziba Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Daleszycach, źródło: www.mgok.pl

Od 10 lat liczba imprez organizowanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Daleszycach utrzymuje się na podobnym poziomie (15-30 imprez). W 2014 r. było 19 imprez z 3710 uczestnikami. W 2014 r. w gminie zorganizowano następujące imprezy:

- występy zespołów amatorskich – 6 imprez z 1200 uczestnikami,
- występy artystów i zespołów zawodowych – 4 imprezy z 1300 uczestnikami,
- dyskoteki – 6 imprez z 1100 uczestnikami,
- konkursy – 3 imprez z 110 uczestnikami.

Gmina pozytywnie wypada pod względem zespołów artystycznych, których w 2014 r. było 8, czyli o trzy więcej niż w 2007 i 2009 r. Do zespołów należały: jeden zespół wokalny, jeden zespół muzyczny (instrumentalny), jeden zespół taneczny i aż pięć zespołów folklorystycznych.

W 2014 r. w gminie działało 9 kół zainteresowań z 170 członkami. Oznacza to znaczny wzrost zainteresowania udziałem w tego typu działalności kulturalnej, bowiem kilka lat wcześniej w ogóle nie było takich kół.

Gmina wypada pozytywnie pod względem działalności bibliotek i aktywności mieszkańców w zakresie czytelnictwa. W gminie zlokalizowane są trzy biblioteki i filie. Pozytywną informacją jest to, że dwie z nich przystosowane są dla osób poruszających się na wózkach. Udogodnienia dotyczą zarówno wjazdu, jak i wnętrza budynków.

Księgozbiór bibliotek w Daleszycach liczył na koniec 2014 r. 51242 woluminy i systematycznie jest powiększany w stosunku do poprzednich lat.

Dzień głośnego czytania w MGBP w Daleszycach, IX 2016 r., źródło: www.facebook.com/mgbp.com

W ostatnich siedmiu latach liczba czytelników korzystających z gminnej biblioteki utrzymuje się na podobnym poziomie (ok. 1500 czytelników). W gminie od wielu lat są trzy biblioteki, zatem liczba ludności przypadająca na 1 bibliotekę wynosi stale trzecią część liczby ludności - w 2014 r. 5208 osób. Księgozbiór na 1000 ludności wyniósł w 2014r. 3280 woluminów. W latach 2007-2014 obydwie te wskaźniki powoli wzrastały, do czego przyczyniały się tendencje demograficzne. Liczba czytelników bibliotek na 1000 ludności wyniosła w 2015 r. 96 osób. W stosunku do 2007 r. liczba ta spadała. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika wyniosły w 2014 r. 17,3 woluminu. Wartości tego wskaźnika spadały w latach 2007-2014.

Nazwa	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności				
	2011	2012	2013	2014	2015
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Daleszyce	95	97	99	97	96

Opracowanie własne, źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.

Na infrastrukturę sportową, turystyczną i rekreacyjną Gminy Daleszyce składa się kilkanaście kompleksów i obiektów.

Zlokalizowane na terenie gminy Daleszyce obiekty sportowe to:

- ❖ hala oraz boisko sportowe z trybunami mogącymi pomieścić 600 widzów, a także
- ❖ kompleks sportowy „Orlik” w Sukowie.

Odbywają się tam zajęcia sportowe oraz rozgrywki w piłkę halową i siatkową z udziałem lokalnych klubów i zespołów sportowych. W 2014 r. na terenie Gminy Daleszyce działały 3 kluby sportowe z 138 członkami. Zarówno liczba klubów jak i ich członków istotnie spadła w stosunku do lat poprzednich (5 klubów z 322 w 2008 r.). Na terenie gminy funkcjonują też uczniowskie kluby sportowe, a także inne obiekty spośród których wymienić można m.in. Ośrodek Jazdy Konnej „Amazonka” z Borkowa.

Ośrodek Jazdy Konnej Amazonka, źródło: www.konie.amazonka-borkow.pl

Wśród obiektów turystycznych i rekreacyjnych znajdują się liczne, prywatne pensjonaty, hotele i zajazdy. Ponadto w 2008 roku w gminie działało 30 gospodarstw agroturystycznych. Liczba ta wyróżniała gminę na tle pozostałych gmin powiatu kieleckiego.

W 2014 roku w gminie funkcjonowały łącznie 4 obiekty noclegowe, dysponujące 211 miejscami. Skorzystało z nich łącznie 6120 osób, którym udzielono 12184 noclegów.

**Liczba turystów odwiedzająca gminę i czas trwania pobytu nie są
zadowalające i wykazują tendencję spadkową.**

Interesującą atrakcją turystyczną jest przebiegający przez teren gminy niebieski pieszy szlak turystyczny Chęciny - Łągów o długości 69 km .

Innym popularnym celem odwiedzenia gminy jest turystyka pielgrzymkowa oraz narciarska. W gminie w sołectwie w Niestachowie, na zboczu Góry Otrocz znajdują się trasy zjazdowe i wyciąg narciarski. Stoki są ratrakowane i oświetlone. Pozostała część infrastruktury sportowej to wypożyczalnie sprzętu narciarskiego oraz punkty obsługi turystów.

Stok narciarski w Niestachowie, źródło: www.niestachow.wkraj.pl

OPIEKA ZDROWOTNA I OPIEKA SPOŁECZNA

W 2014 r. w gminie Daleszyce działały 3 ogólnodostępne apteki i 5 przychodni. Liczba przychodni utrzymuje się na stałym poziomie od 2008 r., wcześniej funkcjonowały 3 przychodnie. Niezbyt korzystnie kształtował się wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 aptekę (5208 osób). W gminie funkcjonowała również jedna placówka stacjonarnej pomocy społecznej. Dysponuje ona 80 miejscami, 50 miejsc jest zajętych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS) w Daleszycach w 2014 r. na realizację zadań z zakresu świadczeń rodzinnych wydatkował kwotę 4 278 tys. zł, z tytułu zasiłków rodzinnych wypłacono 2 735 tys. zł. Świadczenia w postaci zasiłków pielęgnacyjnych wypłacono w kwocie 655 tys. zł. Wielkość wypłaconych świadczeń w ostatnich latach znacząco się obniżała, co jest wynikiem mniejszej liczby rodzin korzystających z tego rodzaju świadczeń. W 2014 r. 852 rodziny otrzymywały świadczenia rodzinne na dzieci, dla porównania w 2011 r. było to 1062 rodziny a w 2008 r. 1366 rodzin. W tabeli poniżej wykaz liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Daleszyce.

	2013		2014		2015	
Miejscowość	Rodzin	Osób	Rodzin	Osób	Rodzin	Osób
Borków	33	94	32	88	33	89
Brzechów	46	168	40	141	35	117
Cisów	39	123	35	107	29	86
Daleszyce	149	436	140	390	139	375
Danków – Wójtostwo	14	52	13	50	10	42
Komórki	32	113	28	106	30	103
Kaczyn	3	9	5	15	2	7
Kranów	29	109	28	108	27	96
Marzysz	27	92	25	85	23	77

Mójcza	55	169	56	181	57	160
Niestachów	41	117	35	108	31	83
Niwy	73	229	66	192	73	193
Sieraków	23	70	26	72	24	65
Smyków	35	116	39	120	32	88
Suków	77	236	69	183	67	155
Szczecno	58	165	57	155	46	133
Słopiec	38	119	44	135	37	123
Trzemosna	16	47	14	44	10	34
Widelki	22	80	21	73	19	60
Ogółem	810	2544	773	2353	724	2086

Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Daleszyce. Źródło: UG Daleszyce

W gminie znajduje się również jedna rodzinna placówka socjalizacyjna dysponująca dziesięcioma miejscami. Z końcem 2014 r. wszystkie miejsca były zajęte.

PRZESTĘPCZOŚĆ

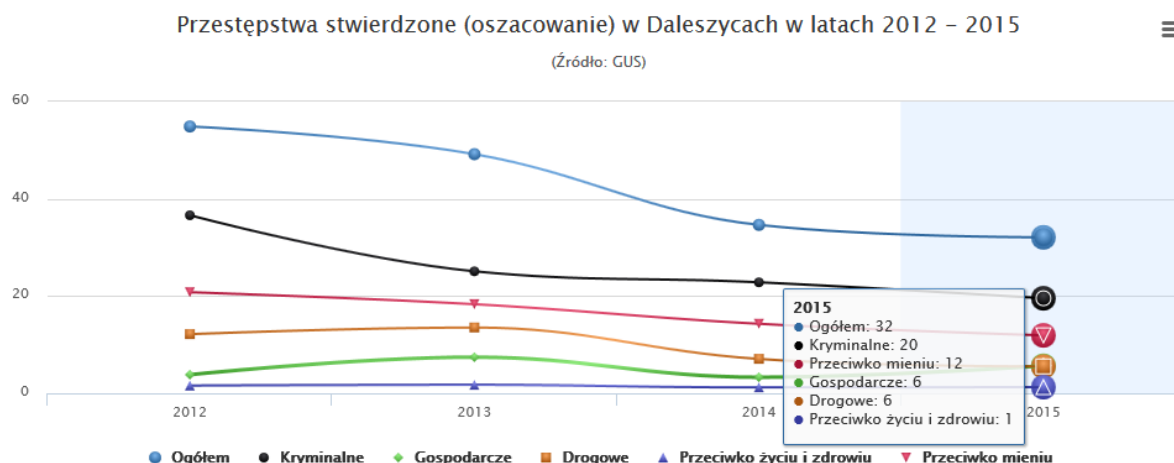
Wśród najważniejszych problemów społecznych na terenie województwa świętokrzyskiego i powiatu kieleckiego wymienić należy takie kwestie jak: ubóstwo, alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie. Ich skala i natężenie w poszczególnych regionach województwa jest jednak różne i zależy od wielu czynników i uwarunkowań. Wśród zidentyfikowanych przyczyn ubóstwa w województwie świętokrzyskim wskazać należy przede wszystkim na: niski stopień rozwoju gospodarczego, wysoki odsetek osób pracujących w rolnictwie oraz rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Ubóstwu często towarzyszy zjawisko alkoholizmu. Tylko okresie lat 2000-2009 liczba osób leczonych

w oddziałach odwykowych w województwie świętokrzyskim zwiększyła się o 87,5%. O ile w 2000 roku leczeniu poddało się 1580 osób, to w 2009 już 2963.

Wzrastająca ilość wykrywanych przestępstw narkotykowych na terenie Gminy Daleszyce każe sądzić, iż zjawisko to w ostatnich latach przyjęło znaczne rozmiary. Osoby będące pod wpływem alkoholu i środków odurzających są najczęstszymi sprawcami przypadków przemocy w rodzinie. Zjawisko to jest także zauważalne na terenie Gminy Daleszyce. Tylko w latach 2009-2010 funkcjonariusze KP w Daleszycach podjęli 201 interwencji z powodu przemocy domowej. Część z nich realizowana była na terenie Gminy Daleszyce. W 2010 roku najwięcej interwencji domowych, w których wdrożono procedurę Niebieskiej Karty zanotowano na obszarze działalności: KP w Strawczynie (33,3%, 89), KP w Daleszycach (16,5%, 44), KP w Łagowie (15,4%, 41) oraz KP w Chęcinach (15,05%, 44). By ograniczyć skalę tego zjawiska na terenie Gminy Daleszyce realizowany jest „Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”. Celem szeregu działań, które zaplanowano na lata 2014-2017 jest efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona jej ofiar, a także pogłębianie społecznej świadomości na temat tego zjawiska⁶.

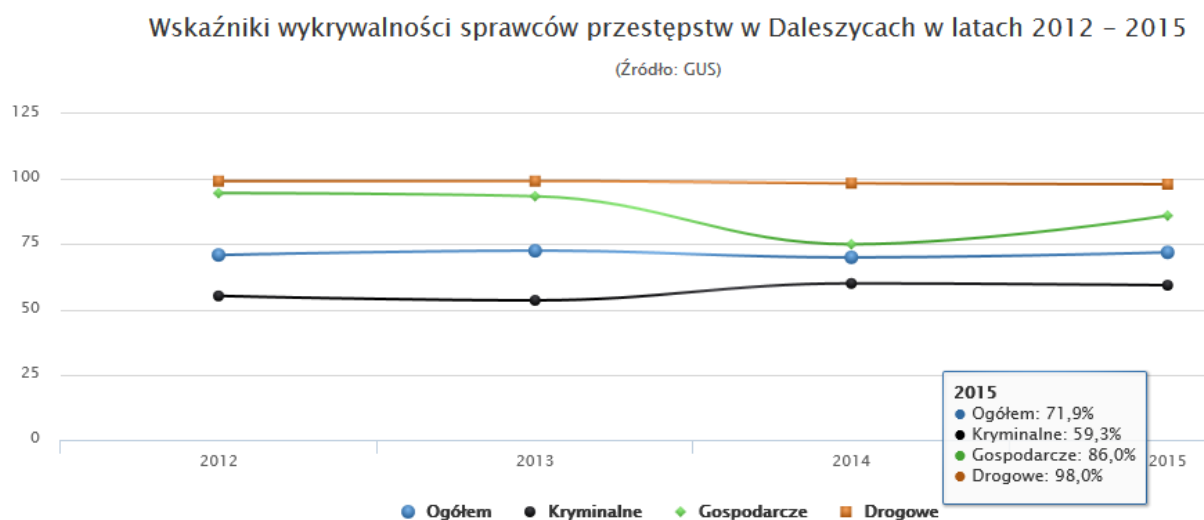
Zgodnie z udostępnionymi przez Główny Urząd Statystyczny statystykami przestępstw jedynie dla powiatów, prezentowane poniżej dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Daleszyc. Według ww. statystyk łączna liczba przestępstw stwierdzonych ogółem w 2015 r. wynosiła 32, z czego 20 dotyczyło przestępstw o charakterze kryminalnym, 12 przeciwko mieniu, 6 drogowe, 6 gospodarcze i 1 przeciwko życiu i zdrowiu. W odniesieniu do lat ubiegłych liczba przestępstw jest stosunkowo najniższa, gdzie ogółem w poszczególnych latach można było wskazać: 55 w 2012 r., 49 w 2013 r. i 35 w 2014 r., zgodnie z poniższym zestawieniem.

⁶ Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie raz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Daleszyce na lata 2014-2017.

Źródło: www.polskawliczbach/daleszyce.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw, według danych powiatowych wynoszą w 2015 r.: 71,9 % ogółem, 59,3 % kryminalne, 86,0 % gospodarcze oraz 98,0 % drogowe. W porównaniu do 2014 r., kiedy to wskaźniki te wynosiły kolejno: 70,0 % ogółem, 60,0 % kryminalne, 75,0 % gospodarcze oraz 98,4 % drogowe można zaobserwować niewielkie wahania, zgodnie z poniższym wykresem.

Źródło: www.polskawliczbach/daleszyce.

3.5. Strefa gospodarcza

Na elementy charakterystyki sfery gospodarczej w niniejszej diagnozie składają się analizy w zakresie profilu gospodarczego gminy, rolnictwa, obszaru przedsiębiorczości oraz bezrobocia w Gminie Daleszyce.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Jednym z istotnych kwestii dla rozwoju Gminy Daleszyce jest tworzenie nowych miejsc pracy poprzez m.in. kreowanie przyjaznych warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Wskazano na to m.in. w *Programie Rozwoju Przedsiębiorczości w Gminie Daleszyce na lata 2013-2020*. W ciągu lat 2010-2012 ilość podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy zwiększyła się z 1180 do 1287, tj. o 9,1%. W 2010 roku najwięcej przedsiębiorstw działało w takich obszarach jak:

- „handel hurtowy i detaliczny” (46,1%; 544),
- „budownictwo” (13,1%; 154) oraz
- „przetwórstwo przemysłowe (10,4%; 123).

Na przestrzeni lat 2013 – 2015 zauważalny jest stopniowy wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 ludności. W 2015 r. w mieście Daleszyce wskaźnik ten wynosił 137, zgodnie z poniższą tabelą.

Nazwa	podmioty wpisane do rejestru na 1000		
	ludności		
	2013	2014	2015
	[-]	[-]	[-]
Daleszyce	84	87	91
Daleszyce - miasto	125	131	137
Daleszyce - obszar wiejski	75	77	81

Opracowanie własne na podstawie danych GUS/ Bank danych lokalnych

Pod koniec 2012 roku wśród 1287 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON i posiadających siedzibę na terenie Gminy Daleszyce, przeważającą większość (1263) stanowiły podmioty działające w sektorze

prywatnym, z siedzibą na terenie wiejskim (916; 71,2%). Ich odsetek dla Gminy Daleszyce był wyższy (98,1%) niż dla całego powiatu kieleckiego (96,9%) i województwa świętokrzyskiego (96,9%). Wśród działających na terenie Gminy Daleszyce podmiotów sektora prywatnego były m.in.:

- + spółki handlowe (32; 2,5%), w tym z udziałem kapitału zagranicznego (9; 28,1%),
- + spółki cywilne (49; 3,8%),
- + spółdzielnie (4, 0,3%),
- + fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne (32; 2,5%) oraz
- + osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (1124; 87,3%).

Większość tych podmiotów prowadziła działalność w takich obszarach gospodarki jak: handel i naprawa pojazdów samochodowych (43,4%; 559), budownictwo (12,8%; 165), przemysł i przetwórstwo przemysłowe (10,2%; 131), rolnictwo, leśnictwo (3,03%; 39), transport i gospodarka magazynowa (7,07%; 91), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (5,6%; 72), zakwaterowanie i gastronomia (2,09%; 27), informacja i komunikacja (0,62%; 8) oraz obsługa nieruchomości (0,62%; 8).

W porównaniu do całego powiatu kieleckiego i województwa świętokrzyskiego na terenie Gminy Daleszyce działa relatywnie dużo podmiotów gospodarczych w takich obszarach jak: „rolnictwo, leśnictwo”, „handel, naprawa samochodów” oraz „przemysł”. Prowadziły one działalność w takich branżach jak: przetwórstwo spożywcze, budownictwo i produkcja oraz wytwórstwo materiałów budowlanych. Łącznie zatrudniały one kilkaset osób.

Zgodnie z danymi *Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej* Ministerstwa Rozwoju łączna liczba zarejestrowanych działalności gospodarczej na terenie gminy Daleszyce wynosiła, według stanu na grudzień 2016 r. 940. Poniżej zestawienie przedsiębiorstw w poszczególnych miejscowościach gminy Daleszyce.

MIEJSCOWOŚĆ ORAZ LICZBA ZAREJESTROWANYCH PRZEDSIĘBIORSTW WG. STANU NA XII 2016 r.		
1.	Borków	46
2.	Brzechów	36
3.	Cisów	22
4.	Daleszyce	319
5.	Danków (sołectwo Danków-Wójtostwo),	21
6.	Komórki	17
7.	Kranów	28
8.	Marzysz	Br. danych
9.	Mójcza	59
10.	Niestachów	78
11.	Niwy	56
12.	Sieraków	1
13.	Słopiec	Br. danych
14.	Smyków	28
15.	Suków	150
16.	Szczecno	37
17.	Trzemosna	11
18.	Widółki	31
RAZEM		940

Opracowanie własne, źródło: www.ceidg.gov.pl

źródło: www.wrota-swietokrzyskie.pl

Charakteryzując strukturę wielkości gospodarstw rolnych na terenie gminy wskazać należy na ich ogromne rozdrobnienie. W przeważającej większości (90,7%; 2736) są to gospodarstwa małe (1-5 ha). Ich potencjał wytwórczy jest niewielki, zaś możliwości modernizacyjne i rozwojowe znacznie ograniczone. Wśród uprawianych roślin dominują głównie ziemniaki, zboża (żyto, pszenica, jęczmień) oraz warzywa, które tylko w niewielkim stopniu trafiają na rynek. Całkowita powierzchnia użytków rolnych na terenie gminy wynosi 8 005 ha, tj. 6,2% całkowitej powierzchni użytków rolnych w powiecie kieleckim. Większym areałem gruntów uprawnych dysponują jedynie gminy: Chmielnik (10 450 ha), Łopuszno (9 348 ha), Raków (9 048 ha), Morawica (9 026 ha), Bodzentyn (8 194 ha) i Chęciny (8 152 ha). W przypadku Gminy Daleszyce większość użytków rolnych to:

- grunty orne (65,7%; 5282 ha) oraz
- łąki (21,1%; 1689 ha).

Pozostałe tereny rolnicze wykorzystywane w hodowli i produkcji rolnej zajmują: pastwiska (8,3%; 668 ha), sady (0,9%; 70 ha) oraz inne (3,7%; 296 ha). Wśród czynników mających korzystny wpływ na rozwój lokalnego rolnictwa wskazać należy na dobry stan ekologiczny gleb, mimo iż na większości terenów rolniczych można obserwować ich zanieczyszczenie metalami ciężkimi. Obok użytków rolnych dużą powierzchnię gminy zajmują lasy i grunty leśne tj. lasy państwowe (92,03%) i lasy prywatne (7,97%). Pod tym względem ogólnej powierzchni terenów leśnych Gmina Daleszyce zajmuje pierwsze miejsce w powiecie kieleckim, charakteryzując się lesistością na poziomie 56,8%. Nie dotyczy to jednak obszarów miejskich, których lesistość określić należy 5,1%.

Względny poziom bezrobocia w gminie jest niższy od przeciętnej dla powiatu. W 2015 r. (dane z kwietnia) w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach zarejestrowanych było 1037 bezrobotnych z gminy Daleszyce. Stopa bezrobocia w gminie Daleszyce, liczona jako udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wynosiła w 2014 r. 9,7%. W okresie ostatnich 8 lat wskaźnik ten spadł o 2,5%.

Gmina charakteryzuje się wyższym odsetkiem bezrobotnych mężczyzn, których sytuacja na lokalnym rynku pracy jest obecnie odrobinę trudniejsza niż kobiet. Bezrobotnych mężczyzn w 2014 r. było 567, co stanowiło 56,6% ogółu bezrobotnych w gminie. Ta tendencja uwyrażnia się w 2015 r. (dane na kwiecień), gdzie udział mężczyzn wzrósł do 56,8% wszystkich bezrobotnych w gminie.

W kwietniu 2015 r. zdecydowana większość bezrobotnych przebywała na bezrobociu przez okres krótszy niż 12 miesięcy (ok. 1/3 osób było bez pracy przez okres dłuższy od 12 miesięcy). Odsetek bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy wyniósł wtedy 10,5%. Prawo do zasiłku posiadało jednak jedynie 13% zarejestrowanych bezrobotnych. Większość zarejestrowanych bezrobotnych – 70,6% – była w wieku mobilnym, tj. 18-44 lata (źródło danych: PUP Kielce). Prognozowany wolniejszy wzrost gospodarczy w Polsce w nadchodzących latach przyczyni się do stabilizacji lub, w pesymistycznym scenariuszu, do wzrostu bezrobocia wywołanego czynnikami koniunkturalnymi. Dlatego też w najbliższych latach ważnym problemem rynku pracy będzie aktywizacja zawodowa bezrobotnych w celu przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia długotrwałego⁷.

3.6. Wnioski z konsultacji społecznych

W ramach prac nad tworzeniem dokumentu *Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Daleszyce na lata 2016-2022* przyjęto założenie, że jeśli chodzi o wyciąganie wniosków z diagnozy i prognozowanie możliwych w przyszłości zmian to jest to po części zadaniem

⁷ Strategia Rozwoju Gminy Daleszyce na lata 2012 – 2020.

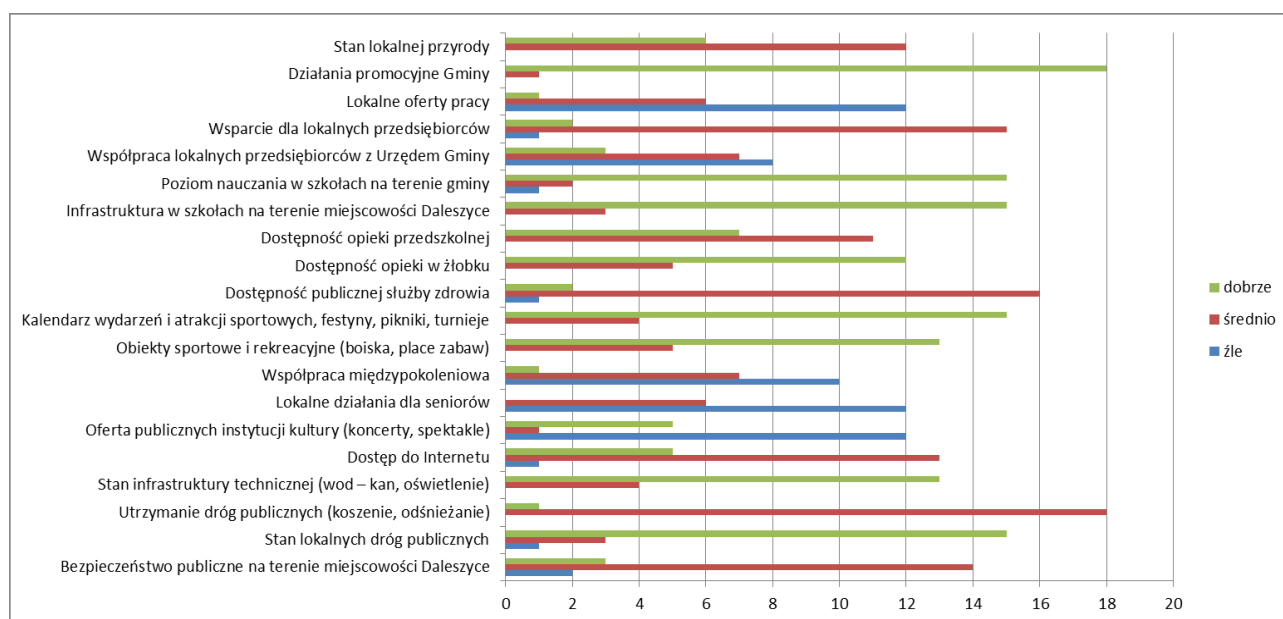
eksperckim, lecz już zdiagnozowanie obecnej sytuacji, a zwłaszcza sprecyzowanie potrzeb, jest przede wszystkim zadaniem lokalnej społeczności. Wybór takiej optyki pozwoli na zbudowanie programu uwzględniającego oczekiwania mieszkańców. W tym celu przeprowadzone zostały liczne konsultacje społeczne. Jednym z istotnych elementów tych konsultacji było badanie ankietowe, które przeprowadzono wśród losowo wybranych lokalnych mieszkańców.

Badani mieli możliwość wypowiedzieć się w kluczowych dla dalszego rozwoju samorządu kwestiach. Ich ocenie poddane zostały warunki życia na terenie gminy Daleszyce uwzględniając m.in. inwestycje, edukację, przedsiębiorczość, stan infrastruktury, bezpieczeństwo publiczne, czy chociażby dostęp do Internetu lub wydarzeń kulturalno - sportowych. Z analizowanych ankiet wynika, że najgorzej oceniona została sytuacja na rynku pracy, gdzie niemal każdy wypowiadający się wskazywał na brak lokalnych ofert zatrudnienia. Za kolejny słaby element respondenci uznali niski poziom aktywności w zakresie aktywizacji i organizacji działań skierowanych do seniorów, mieszkających na terenie Gminy Daleszyce. Na tle zebranych odpowiedzi niezadowalająco wypadła też współpraca międzypokoleniowa, współpraca lokalnych przedsiębiorców z Urzędem Gminy oraz oferta publicznych instytucji kultury, m.in. organizacja koncertów, spektakli, itp.

Najlepsze oceny uzyskały kwestie związane ze stopniem istniejącej infrastruktury i wyposażenia szkół na terenie gminy, jak również sam poziom nauczania. Podobną opinią cieszy się także dostępny dla mieszkańców kalendarz wydarzeń i atrakcji sportowych, m.in. festyny, pikniki, turnieje sportowe oraz działania promocyjne gminy.

Natomiast wśród ocen o średnim poziomie zadowolenia znalazł się dostęp do Internetu dla mieszkańców, stan lokalnych dróg publicznych i poziom utrzymania tych dróg, m.in. odśnieżanie dróg, malowanie, koszenie traw poboczy. W podobny sposób mieszkańcy Gminy Daleszyce wypowiadali się w zakresie dostępu do usług medycznych i całości funkcjonowania publicznej służby zdrowia oraz bezpieczeństwa publicznego w gminie.

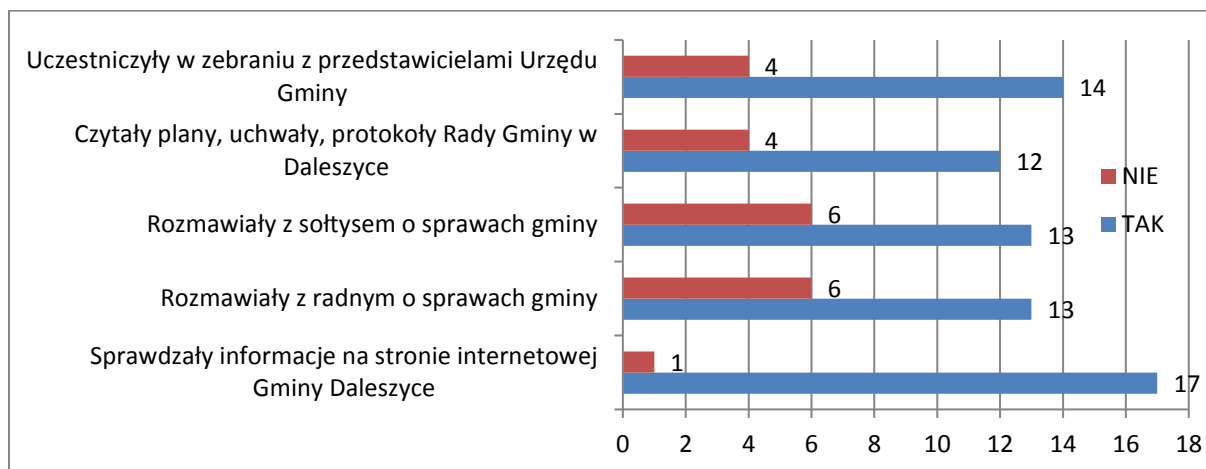
Pełny wykaz uzyskanych opinii poniżej na *Wykresie Nr 1*.

Wykres Nr 1 | Ocena warunków życia na terenie Gminy Daleszyce (woj. świętokrzyskie).

W dalszej części badania ankietowani zostali poproszeni o informację na temat poziomu aktywnego angażowania się w sprawy samorządu poprzez uczestnictwo w spotkaniach z przedstawicielami gminy, konsultacje, dyskusje z radnymi lub sołtysami, korzystanie z oficjalnej strony internetowej samorządu, czy też bieżącego zapoznawania się z dokumentacją urzędową, uchwałami, planami zagospodarowania przestrzennego czy protokołami Rady Miejskiej w Daleszycach. Analizując zebrane dane okazuje się, że istotnie wzrasta poziom aktywności obywatelskiej, zainteresowania bieżącymi sprawami samorządu wśród mieszkańców oraz świadomość, że mogą partycypować i wpływać na decyzje, które bezpośrednio ich dotyczą. W ostatnim półroczu chętnie włączali się oni w sprawy gminy bezpośrednio kontaktując się z reprezentantami samorządu, śledząc stronę internetową, analizując dokumenty urzędowe, ale także nierzadko uczestnicząc w zebraniach, naradach z przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy Daleszyce, co potwierdził w ankietach lokalni mieszkańcy.

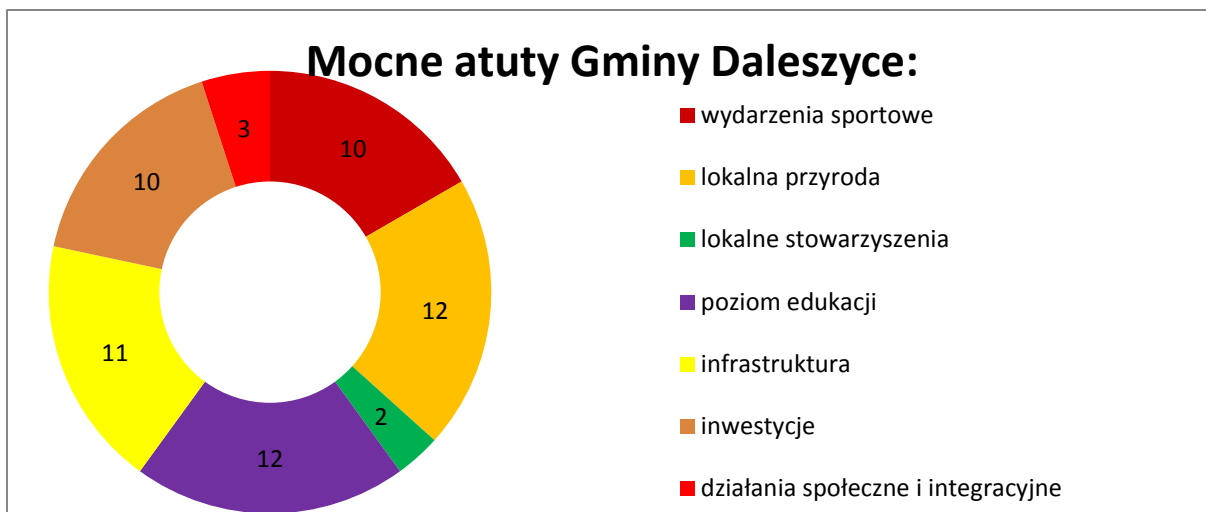
Poniżej na *Wykresie Nr 2* zaprezentowany został wynik z przeprowadzonych anonimowych ankiet w tym zakresie.

Wykres Nr 2 |Proszę wskazać czy w ciągu ostatniego półrocza zdarzyło się Pani/Panu i w jakiej formie interesować się sprawami gminy.

W celu zdiagnozowania mocnych stron Gminy Daleszycie badani zostali poproszeni o wskazanie pięciu kluczowych ich zdaniem atutów, które stanowią o sile i potencjale samorządu. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi ankietowani wskazywali na lokalną przyrodę, która niewątpliwie podnosi atrakcyjność całego obszaru oraz poziom statutowej edukacji w szkołach. Mocną stroną według respondentów jest organizowanie wydarzeń sportowych (zawody, turnieje, itp.) oraz kulturalnych na terenie gminy. Znaczna część badanych uznała, że ważnym aspektem jest także zadowalająca działalność i aktywność lokalnych stowarzyszeń. Dobrą oceną wśród respondentów cieszył się także poziom infrastruktury w gminie, jak również działania społeczne i integracyjne oraz inwestycje realizowane przez samorząd w gminie.

Na *Wykresie Nr 3* przedstawione jest zestawienie uzyskanych odpowiedzi w tym zakresie.

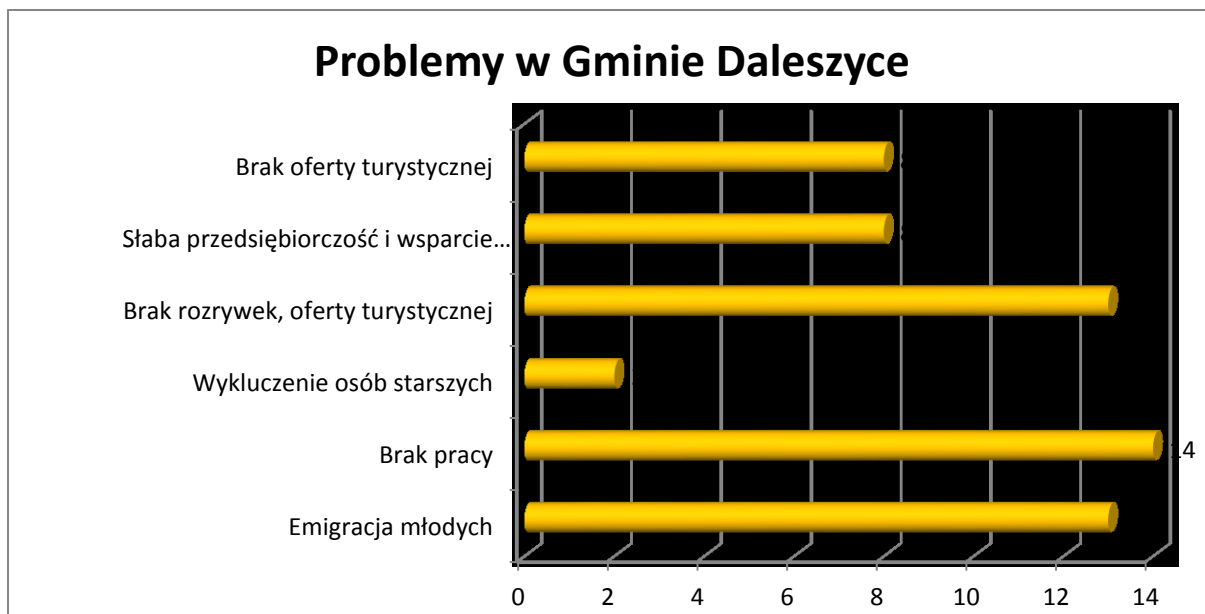

Wykres Nr 3 |Proszę podać Pana/Pani zdaniem pięć mocnych stron Gminy Daleszyce.

Mieszkańcy gminy wskazywali jednocześnie pięć najpoważniejszych, ich zdaniem, problemów do rozwiązania w najbliższym czasie. Za najważniejsze i najpilniejsze zadania do realizacji uznano podjęcie działań zmierzających do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy poprzez zwalczanie bezrobocia, tworzenie nowych miejsc pracy, w szczególności dla młodych i wykształconych mieszkańców gminy oraz przeciwdziałanie migracji osób młodych. Następnym słabym obszarem, który został wskazany jako najpoważniejszy problem do rozwiązania jest brak atrakcyjnej oferty turystycznej, która skierowana byłaby nie tylko do samych mieszkańców, ale przede wszystkim dla odwiedzających turystów. Podobnie wskazana została kwestia niewystarczającej ilości atrakcji, miejsc rekreacji i rozrywek dla lokalnych mieszkańców, podkreślając zarówno potrzeby dzieci, młodzieży jak i seniorów. Niezadowolające jest także wsparcie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości jak i nieduża liczba samych przedsiębiorstw na terenie gminy.

Respondenci w nieco mniejszym stopniu reprezentowali pogląd, że problemem w gminie jest słaby zakres aktywności w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych. Niezadowolająca okazała się również infrastruktura wodno - kanalizacyjna. Nieliczni mieszkańcy wskazywali także, że problemem jest poziom bezpieczeństwa w gminie oraz dostępność do usług medycznych.

Wykres Nr 4 przedstawia zestawienie odpowiedzi udzielonych na to pytanie w ramach przeprowadzonych anonimowych ankiet wśród mieszkańców Gminy Daleszyce.

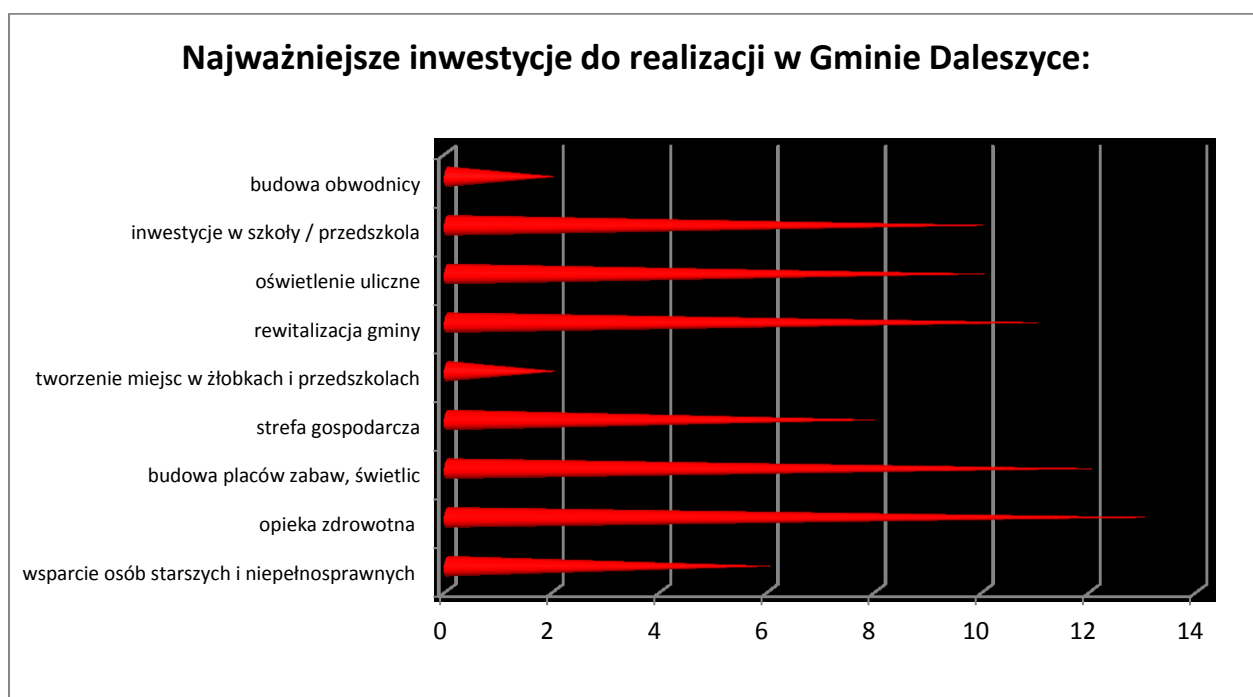

Wykres Nr 4 |Proszę podać Pana/Pani zdaniem pięć najpoważniejszych problemów do rozwiązania w Gminie Daleszyce.

Kolejnym elementem badania było wyrażenie opinii na temat pięciu najważniejszych inwestycji do realizacji w gminie. Ankietowani za najistotniejsze wskazali potrzebę dalszych inwestycji w ochronę zdrowia i usług medycznych skierowanych do mieszkańców gminy, w tym m.in. poprzez poszerzenie oferty leczenia o niezbędny dostęp do lekarzy specjalistów, co eliminowałoby konieczność wyjeżdżania poza gminę, a niekiedy poza województwo w celu uzyskania specjalistycznych usług medycznych. Równie ważną kwestią dla lokalnych mieszkańców jest budowa placów zabaw i świetlic. W dalszej kolejności wskazywana przez badanych była konieczność przeprowadzenia rewitalizacji w na terenie samorządu. Często wymienianym przez respondentów zagadnieniem były inwestycje w szkoły i przedszkola, co pozwoli na systematyczne podnoszenie warunków pobytu oraz nauki najmłodszych w przedszkolach oraz starszych dzieci w szkołach na terenie Gminy Daleszyce, a także remonty dróg, budowa chodników oraz oświetlenia ulicznego, w tym wymiana na oświetlenie energooszczędne, co jednocześnie jest bezpośrednio związane z podniesieniem poziomu bezpieczeństwa w gminie. Ważną inwestycją wskazywaną w ankietach będzie utworzenie na terenie gminy strefy gospodarczej, co doprowadzi w dalszej perspektywie czasu do pobudzenia przedsiębiorczości, wzrostu zatrudnienia i rozwoju samorządu. Wybudowana strefa

będzie bodźcem do stworzenia odpowiednich warunków do inwestowania, zakładania działalności gospodarczych, start up'ów, a przez to pojawią się perspektywy i możliwości pracy dla ludzi młodych i wykształconych z terenu gminy. Ponadto, wśród odpowiedzi znalazła się także potrzeba podejmowania inwestycji w działaniach na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Poniżej na Wykresie Nr 5 wyszczególniono najważniejsze inwestycje wskazane przez mieszkańców Gminy Daleszyce.

Wykres Nr 5 |Proszę podać Pana/Pani zdaniem pięć najważniejszych inwestycji do realizacji w Gminie Daleszyce.

W ostatnim z pytań poproszono o podanie innych spraw i propozycji ważnych dla rozwoju Gminy Daleszyce, które nie zostały poruszone w ankiecie. Najczęściej pojawiającym się komentarzem były sugestie co do budowy ścieżek rowerowych, obwodnicy Daleszyc oraz modernizacji dróg publicznych. Jednocześnie, ankietowani wskazywali na konieczność podejmowania licznych działań wspierających przedsiębiorczość na terenie gminy, zintensyfikowanie promocji turystycznej samorządu, a także budowę sieci światłowodowej pozwalającej na dostęp do szybkiego Internetu. Ponadto, mieszkańcy podkreślali potrzebę pełnego skanalizowania gminy.

4. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji

Analiza zjawisk w sferze społecznej gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, która przedstawiona w poprzednim rozdziale, pozwoliła na wstępne wytypowanie obszarów problemowych występujących na obszarze gminy Daleszyce.

Są to:

- w sferze społecznej: problemy demograficzne związane depopulacją i starzeniem się społeczeństwa gminy, ubóstwo, przestępczość, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym,
- w sferze gospodarczej: średni poziom przedsiębiorczości oraz niski poziom konkurencyjności lokalnej gospodarki,
- w sferze środowiskowej: występowanie azbestu w materiałach pokryciowych,
- w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: brak dostępu lub ograniczony dostęp do placów zabaw lub miejsc wypoczynku, boisk sportowych, brak miejsc parkingowych,
- w sferze technicznej: widoczny stopień degradacji tkanki technicznej.

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonych analiz obecnej sytuacji Gminy Daleszyce, dobra znajomość lokalnych uwarunkowań przez członków Zespołu ds. LPR-u, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności, doprowadziły do wyodrębnienia obszaru kryzysowego na terenie gminy, cechującego się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów, a jednocześnie pełniącego centrum życia gminy. Obszar rewitalizacji w gminie Daleszyce obejmuje miejscowość Daleszyce, w której znajdują się obszary wymagające podjęcia kompleksowych zadań rewitalizacyjnych w celu ujednolicenia przestrzeni z wcześniej podjętymi działaniami rewitalizacji I etap. Obszar rewitalizacji wyznaczony został w oparciu o pogłębioną diagnozę istniejącego stanu dla całego obszaru gminy, a także opinie mieszkańców Daleszyc wyrażone w ankiecie dotyczącej rewitalizacji. W ramach procedury delimitacji obszaru rewitalizacji zwrócono szczególną uwagę na występowanie (koncentrację) różnego rodzaju negatywnych zjawisk kryzysowych (przede wszystkim zaś problemów o charakterze społecznym), wewnętrzny potencjał rozwojowy i znaczenie dla rozwoju całego obszaru

gminy Daleszyce. Głównym kryterium jakim kierowano się przy delimitacji obszaru rewitalizacji było największe w skali gminy występowanie różnorodnych problemów społecznych. W celu identyfikacji tych problemów oraz ich przestrzennej koncentracji wykorzystano przede wszystkim dane udostępnione przez jednostki gminne. Obszar rekomendowany do rewitalizacji na terenie Daleszyc zajmuje powierzchnię około 3,97 km² i zamieszkiwany jest przez około 2500 osób. Tym samym obszar ten spełnia kryteria wielkościowe dla obszarów rewitalizacji, jakie zostały określone w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, a także Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 (obszar nie większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy).

Obszar	Liczba ludności	Procent	Powierzchnia [km ²]	Procent
Gmina Daleszyce	15 756	100 %	222,18	100 %
Obszar Daleszyce	2 500	15,86 %	3,97	1,78 %

Obszar usytuowany jest w centralnej części gminy i obejmuje swym zasięgiem m.in. Rynek z przyległymi ulicami, budynek Urzędu Miasta i Gminy, placówek oświatowych, Kościoła Parafialnego oraz punktów użyteczności publicznej. Obszar zlokalizowany w centrum gminy, stanowi strefę działalności administracyjno-usługowej, związanej z bezpośrednim oddziaływaniem ośrodka gminnego. Jednocześnie, z uwagi na najważniejsze znaczenie w rozwoju gminy i spełnianie zasadniczych funkcji centrotwórczych, gromadzi największą liczbę sprzeczności i konfliktów rozwojowych, które prowadzą do jego degradacji technicznej i kumulacji problemów społeczno-gospodarczych.

Tym samym obszar rewitalizacji wyznaczony w granicach gminy Daleszyce posiada charakter wielofunkcyjny i spełnia szereg istotnych funkcji (m.in. administracyjne, gospodarcze, usługowe, społeczne, mieszkaniowe, rekreacyjne). Jest to zatem obszar o znacznym potencjale wewnętrznym i niezwykle ważnym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego całego obszaru gminy Daleszyce. Niemniej ze względu na występowanie różnych zjawisk kryzysowych obszar ten wymaga wsparcia w ramach

procesu rewitalizacji w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów i barier rozwojowych oraz wzmocnienia jego wewnętrznego potencjału rozwojowego.

Zdjęcia obszarów zdegradowanych w gminie Daleszyce:

Daleszyce – potrzeba przebudowy i rozbudowy chodników (fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

Daleszyce – potrzeba przebudowy i budowy dróg i ulic (fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

Daleszyce – potrzeba lepszego zagospodarowania przestrzeni i porządku publicznego

(fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

Daleszyce – potrzeba przebudowy i lepszego zagospodarowania przestrzeni boiska sportowego i trybun przy MGOK w Daleszycach (fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

Daleszyce – wzmożony ruch przy głównych ulicach – potrzeba budowy obwodnicy i dodatkowych miejsc parkingowych w centrum miasta (fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

Daleszyce – budynek Domu Ludowego (potrzeba zagospodarowania obiektu)
(fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

Daleszyce – sobotni Targ Miejski (potrzeba wyznaczenia i zorganizowania przestrzeni pod Targ Miejski) (fot. P. Pietruszka – FRESH-BIZ)

5. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja rozwoju obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji to oczekiwany stan docelowy uwzględniający oczekiwania grup docelowych. Wizja pomaga ukierunkowaniu się w zakresie określenia działań strategicznych. Przypomina o wiodącej potrzebie zmian oraz warunkuje ducha przemian. Wizja jako uwspólnione dążenie społeczności lokalnej do stanu, w którym nie tylko zażegnana została sytuacja kryzysowa, ale również rozwinięty został potencjał obszaru. Funkcjonuje jako wyobrażenie, które przyświeca wszystkim działaniom towarzyszącym realizacji procesu rewitalizacji.

Wizja powinna wypełniać następujące cechy:

- ukierunkowanie - umożliwia weryfikację zgodności bieżących działań z długofalowymi zamierzeniami i wartościami,
- integrowanie - stanowi wartość, wokół której ogniskują się emocje i wartości
- inspirowanie - zachęca do innowacji zmierzających do szybszego, lepszego, tańszego wcielenia w życie zamierzeń zawartych w wizji,

Wizja powinna być również spójna z dokumentami strategicznymi gminy.

Wizja rozwoju gminy jest następująca:

Gmina Daleszyce moim bezpiecznym miejscem do życia, nauki, prowadzenia biznesu i wypoczynku.

Uzgodniono, że rewitalizacja opierać się będzie o następujące wartości:

- zapewnienie włączenia osób starszych i młodych w życie społeczne i kulturalne,
- bezpieczeństwo obszaru dla mieszkańca i turysty,
- przywrócenie estetyki i ładu architektonicznego,
- poszanowanie środowiska naturalnego,
- aktywizację i mobilizację społeczności lokalnej,
- zapewnienie warunków do zakładania nowych firm.

Realizacja zadań i celów strategicznych powinno przyświecać wypełnianiu tej wizji. Działania podjęte do realizacji powinny sprawić, że obszar stanie się estetyczny. Prowadzone prace przy obiektach poprawi wizualną stronę obszaru. Dodatkowo rozwiązania proekologiczne zastosowane przy pracach zapewnią bezpieczeństwo środowiska. Zmniejszą emisję do atmosfery, budynki będą bardziej energooszczędne. Tak wypracowane nowe oblicze obszaru będzie bardziej atrakcyjne dla mieszkańca, turysty, czy osoby chcącej uruchamiać biznes na terenie objętym rewitalizacją. Spodziewane jest utworzenie nowych miejsc pracy dzięki poprawie atrakcyjności i funkcjonalności rewitalizowanego obszaru. Obszar zrewitalizowany ma stworzyć nowe możliwości rozwoju, który będzie promieniował na całą gminę. Nowa estetyka i nowa jakość w gminie przyczyni się do wzrostu ilości turystów. Co z kolei będzie przyczynkiem do rozwoju oferty w tym zakresie. Spodziewane jest pojawienie się nowych działalności gospodarczych w tym obszarze. Podczas spotkań rewitalizacyjnych grupa wskazywała, na potencjał ukryty i w tkance technicznej, ale przede wszystkim w społeczności. Celem rewitalizacji jest przecież stworzenie nowych warunków do wykorzystania endogenicznego potencjału. Wypracowane rozwiązania rewitalizacyjne pomogą wypełnić misję i otworzyć nowe możliwości.

6. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

W niniejszym dokumencie obowiązuje hierarchiczny układ celów składający się z: celu głównego, celów operacyjnych oraz kierunków działań, które odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Mają one charakter ramowy i odnoszą się do specyfiki wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie gminy Daleszyce. Wszystkie cele rewitalizacji są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i prowadzą do ich rozwiązania. Zostały określone przy udziale społeczności lokalnej zaangażowanej w proces tworzenia niniejszego dokumentu.

Celem głównym Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Daleszyce na lata 2016-2022 jest:

Przywrócenie do życia obszaru rewitalizacji poprzez nadanie mu nowych funkcji i odbudowanie istniejących oraz realizację zintegrowanych działań ukierunkowanych na poprawę zagospodarowania przestrzennego, stanu środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ożywienie gospodarcze.

Poniżej zaprezentowano cele operacyjne, w ramach których zostały wyznaczone kierunki działań. Kolejność celów nie stanowi o hierarchii ich ważności lub kolejności wdrażania, są one na tym samym poziomie ważności i zgodnie z zasadą kompleksowości. Warunkiem udanej rewitalizacji jest uwzględnienie wszystkich czynników równocześnie, tj. infrastrukturalnych, środowiskowych, społecznych i gospodarczych.

W ramach celu głównego zidentyfikowano 3 cele operacyjne:

- ❖ Cel operacyjny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Daleszyce oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji;
- ❖ Cel operacyjny 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji;
- ❖ Cel operacyjny 3. Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Daleszyce.

W ramach celu operacyjnego 1 planuje się realizację przedsięwzięć przeznaczonych do wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego pod względem zagospodarowania przestrzennego i poprawy infrastruktury wpływającej na jakość życia mieszkańców. Obejmują one wszelkie inwestycje mające na celu uporządkowanie oraz zagospodarowanie przestrzeni, w tym poprawę dotychczasowej funkcji obszaru, a także nadanie mu nowych funkcji. Ponadto planuje się realizację zadań, które mają na celu poprawę dostępności mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym osób niepełnosprawnych, do infrastruktury technicznej. Ważnym aspektem jest również ochrona lokalnego środowiska naturalnego. Będzie to możliwe poprzez podejmowanie działań mających na celu ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej.

Cel operacyjny 2 obejmuje realizację zadań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez zwiększenie aktywności lokalnej społeczności. Ważnymi aspektami w ramach realizowanych przedsięwzięć będą: integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, wszelkie działania aktywizujące najmłodszych mieszkańców z terenu gminy, pobudzenie aktywności kulturalnej mieszkańców, wspieranie osób niepełnosprawnych oraz aktywizacja seniorów. Ważnym elementem w funkcjonowaniu społeczności lokalnej są działające organizacje pozarządowe, które będą miały możliwość podejmowania inicjatyw wspierających poprawę życia i integracji lokalnej społeczności.

Wzmocnienie przedsiębiorczości i poprawa lokalnego rynku pracy na obszarze rewitalizacji będzie możliwe w wyniku realizacji zadań w ramach celu operacyjnego 3. Wyznaczone kierunki działań obejmują: wzmocnienie działalności lokalnych przedsiębiorstw w celu poprawy ich konkurencyjności, promowanie zakładania działalności gospodarczej w celu pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców gminy oraz wspieranie terenów aktywności gospodarczej.

Poniższy schemat obrazuje cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań.

Cel główny

Przywrócenie do życia obszaru rewitalizacji poprzez nadanie mu nowych funkcji i odbudowanie istniejących oraz realizację zintegrowanych działań ukierunkowanych na

poprawę zagospodarowania przestrzennego, stanu środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ożywienie gospodarcze.

Cele operacyjne

- 1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Daleszyce oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji.**

Kierunki działań:

- 1.1.** Uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni centrum gminy Daleszyce w celu poprawy funkcji administracyjnych i reprezentacyjnych.
- 1.2.** Dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych.
- 1.3.** Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń.
- 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji.**

Kierunki działań:

- 2.1.** Wzmocnienie tożsamości lokalnej i kulturowej oraz podniesienie poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy Daleszyce poprzez utworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego.
- 2.2.** Przeciwdziałanie bezrobociu i walka z ubóstwem w gminie Daleszyce poprzez podniesienie kompetencji osób bezrobotnych oraz aktywizację obywatelską.
- 2.3.** Rozwój elektronicznych usług publicznych i zwiększenie ich dostępności.
- 3. Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Daleszyce.**

Kierunki działań:

- 3.1.** Wspieranie podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej.
- 3.2.** Wzrost aktywności gospodarczej w oparciu o wykorzystanie unikalnych zasobów obszaru rewitalizacji.

7. Planowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Realizację działań inwestycyjnych w polach interwencji objętych LPR winny służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców oraz ożywieniu gospodarczemu i społecznemu całej Gminy Daleszyce. Projekty z zakresu rewitalizacji muszą być realizowane jako kompleksowe przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów wpływających na sytuację kryzysową rewitalizowanego obszaru. Głównym celem podejmowanych działań będzie zmiana dotychczasowych funkcji i dostosowania terenu oraz znajdujących się tam obiektów do nowych potrzeb w zakresie usług, rekreacji, kultury, zdrowia i oświaty. Realizacja pozostałych zamierzeń rewitalizacyjnych przyczyni się także do zmniejszenia dysproporcji występujących pomiędzy rozwojem wskazanego obszaru zdegradowanego Gminy Daleszyce w odniesieniu do ośrodków o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym w regionie. Pilną koniecznością staje się również rozwiązanie szeregu trudnych problemów społecznych. Zjawiska te związane są ze sferą ubóstwa, uzależnień, przestępczości, wykluczenia osób starszych i niepełnosprawnych. Działania zaplanowane na obszarze rewitalizowanym zorientowane są przede wszystkim na aktywizację społeczności lokalnej poprzez rozszerzenie pracy socjalnej, współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się działalnością społeczną w Gminie oraz instytucji działających w szerszym obszarze polityki społecznej, takich jak: kultura, oświata, służba zdrowia i bezpieczeństwo. Działania o charakterze społecznym polegać będą zatem na umocnieniu postaw aktywnych w sferze społecznej i indywidualnej, tworzeniu systemu wsparcia, poradnictwo m.in. prawne, pedagogiczne, terapię, wyspecjalizowaną pracę socjalną połączoną ze stymulowaniem postaw przedsiębiorczych i prospołecznych wśród lokalnej społeczności. Działania polegające na kompleksowej rewitalizacji zdelimitowanego terenu uwzględniają zarówno projekty miękkie – środki Europejskiego Funduszu Społecznego i infrastrukturalne – środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz zadania inwestycyjne wraz z charakterystyką, wskaźnikami, podmiotami wdrażającymi oraz szacunkowymi kosztami:

Lp.	Nazwa projektu/ przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Lokalizacja	Zakres zadań	Szacunkowa wartość	Rezultaty
Projekty kluczowe – inwestycyjne (strefa społeczna + gospodarcza + przestrzenna)						
1.	Zagospodarowanie i dostosowanie do nowych potrzeb obszaru ZUK	Gmina Daleszyce	Daleszyce	- Rekultywacja terenu - Przebudowa i dobudowa budynków, wprowadzenie nowych funkcji - Przebudowa i budowa stanowisk postojowych - Modernizacja ukształtowania terenu, i zaprojektowanie zieleni - Budowa małej architektury, - Modernizacja oświetlenia	3 000 000 PLN	- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich

2.	Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w okolicy MGOK	Gmina Daleszyce	Daleszyce	- Przebudowa boiska, budowa boiska treningowego - Budowa trybun - Przebudowa oświetlenia, ogrodzenia - Dopuszczenie MGOK	1 500 000 PLN	- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich
3.	Przebudowa i zagospodarowanie budynku Domu Ludowego	Gmina Daleszyce	Daleszyce	- Prace remontu i przebudowy budynku - Wyposażenie obiektu	2 800 000 PLN	- powierzchnia zabudowy obiektu

				- Zagospodarowanie otoczenia		- pozostała powierzchnia zagospodarowania
4.	Termomodernizacja budynku Zespół Szkolno-Przedszkolnego oraz budynku Gimnazjum	Gmina Daleszyce	Daleszyce	- Inwestycje związane m.in. z: 1. ociepleniem obiektu, 2. wymianą okien, drzwi zewnętrznych, oraz oświetlenia na energooszczędne, 3. przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła lub podłączeniem do sieci ciepłowniczej), systemów wentylacji i klimatyzacji oraz instalacji wodno-kanalizacyjnych,	2 500 000 PLN	- Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej, cieplnej - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków

				4. instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, 5. instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE, 6. instalowaniem urządzeń energooszczędnych najnowszej generacji 7. wymiana pokrycia dachowego, 8. instalacją systemów inteligentnego zarządzania energią, 9. mikrokogeneracją.		
Projekty uzupełniające - inwestycyjne						
1.	Wymiana oświetlenia ulicznego	Gmina Daleszyce	Daleszyce	-Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne	400 000 PLN	- Liczba wymienionych punktów oświetleniowych

2.	Modernizacja ul. Kilińskiego w Daleszycach	Gmina Daleszyce	Daleszyce	-Kompleksowa przebudowa drogi gminnej wraz z infrastrukturą techniczną	1 200 000 PLN	- długość przebudowywanych odcinków dróg gminnych
3.	Budowa ul. Spacerowej w Daleszycach	Gmina Daleszyce	Daleszyce	-Budowa drogi gminnej	350 000 PLN	- długość wybudowywanych odcinków dróg gminnych
4.	Przebudowa ul. Zielonej w Daleszycach	Gmina Daleszyce	Daleszyce	-Kompleksowa przebudowa drogi gminnej	800 000 PLN	- długość przebudowywanych odcinków dróg gminnych
5.	Przebudowa ul. Mickiewicza w Daleszycach	Gmina Daleszyce	Daleszyce	-Kompleksowa przebudowa drogi gminnej	400 000 PLN	- długość przebudowywanych odcinków dróg gminnych
6.	Dobudowanie oświetlenia ulicznego ul. Sienkiewicza	Gmina Daleszyce	Daleszyce	-Budowa oświetlenia ulicznego	40 000 PLN	- Liczba nowych punktów oświetleniowych

7.	Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Daleszycach	Gmina Daleszyce	Daleszyce	-Rozbudowa oczyszczalni ścieków	5 000 000 PLN	-ilość przebudowanych oczyszczalni ścieków
8.	Rozbudowa i przebudowa budynku UMiG w Daleszycach	Gmina Daleszyce	Daleszyce	- Prace remontowe i przebudowy budynku -Wyposażenie obiektu - Zagospodarowanie otoczenia	3 500 000 PLN	-ilość przebudowanych budynków użyteczności publicznej
9.	Organizacja przestrzeni publicznej obszaru przeznaczonego pod targowisko miejskie	Gmina Daleszyce	Daleszyce	-wyznaczenie i budowa infrastruktury targowiska miejskiego -zagospodarowanie terenu	500 000 PLN	-powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach

						- Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich
10.	Budowa parkingów w Daleszycach	Gmina Daleszyce	Daleszyce	-budowa parkingów	300 000 PLN	-powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją
Projekty wspierające „miękkie” - społeczne						
1.	Przeprowadzenie szkoleń pracowników administracji i nauczycieli	Gmina Daleszyce	Daleszyce	- Objęcie wsparciem pracowników administracji samorządowej i nauczycieli poprzez organizację szkoleń, m.in. dotyczących tematyki: Zamówienia publiczne, Finanse publiczne,	200 000 PLN	- liczba osób u których podwyższono kompetencje - liczba godzin przeprowadzonych szkoleń

				Gospodarowanie nieruchomościami, Zarządzanie jednostką, Nadzór pedagogiczny, Rozwiązywanie konfliktów, Umiejętność współpracy, Przepisy Ochrony Środowiska		
2.	Rozwój oferty przedszkolnej w Gminie Daleszyce poprzez utworzenie dodatkowych miejsc w oddziałach przedszkolnych	Gmina Daleszyce	Daleszyce	- Remont obiektów przedszkolnych na terenie gminy - Wyposażenie obiektów w sprzęt i pomoce dydaktyczne - Organizacja i prowadzenie zajęć dodatkowych dla przedszkolaków	500 000 PLN	- liczba nowo utworzonych miejsc przedszkolnych -liczba godzin zajęć dodatkowych dla przedszkolaków

3.	Zwiększanie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3	Gmina Daleszyce, JST, żłobki oraz kluby dziecięce i ich organy prowadzące, osoby fizyczne sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3 jako dzienni opiekunowie oraz nianie	Gmina Daleszyce	1. Tworzenie nowych żłobków oraz klubów dziecięcych (w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami). 2. Tworzenie nowych miejsc opieki w istniejących żłobkach i klubach dziecięcych (w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami). 3. Wsparcie tworzenia i rozwoju usług świadczonych przez dziennego opiekuna oraz nianie	Ok. 1 000 000 PLN	- Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3
----	---	---	-----------------	--	-------------------------	---

4.	Wsparcie profilaktyki zdrowotnej	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych	Gmina Daleszyce	1. Wsparcie profilaktyki nowotworowej ukierunkowanej na wczesne wykrywanie raka piersi 2. Wsparcie profilaktyki nowotworowej ukierunkowanej na wczesne wykrywanie raka szyjki macicy 3. Wsparcie profilaktyki nowotworowej ukierunkowanej na wczesne wykrywanie raka jelita grubego	Ok. 1 000 000 PLN	- Liczba osób objętych programem zdrowotnym
----	---	--	-----------------	---	-------------------------	---

5.	Przedsięwzięcia wspierające aktywność i integrację zwiększająca szanse na zatrudnienie	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych w tym JST oraz instytucje pomocy i integracji społecznej	Gmina Daleszyce	1. Kompleksowa i zindywidualizowana aktywizacja społeczno – zawodowa wykorzystująca w zależności od potrzeb elementy aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej	Ok 700 000 PLN	- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu
6.	Rozwój wysokiej jakości usług społecznych	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych w tym JST oraz instytucje pomocy i integracji społecznej	Gmina Daleszyce	1. Profilaktyka społeczna skierowana do dzieci i rodzin w ramach działalności placówek wsparcia dziennego, świetlic środowiskowych 2. Wsparcie na rzecz prawidłowego	Ok. 600 000 PLN	- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi - Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych

				funkcjonowania rodziny, 3. Wsparcie procesu usamodzielniania się i integracji ze środowiskiem 4. Wsparcie systemu pieczy zastępczej 5. Deinstytucjonalizację opieki nad osobami niesamodzielnymi 6. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób związanych ze świadczeniem usług społecznych		
--	--	--	--	---	--	--

8. Komplementarność pomiędzy projektami

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Daleszyce na lata 2016-2022 planuje działania kompleksowo z uwzględnieniem realizacji projektów rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych źródeł tak, aby łączyć aspekt rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego oraz technicznego, związanych zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Komplementarność jest bardzo istotnym elementem Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować będzie trwalszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu aspektach:

- komplementarność przestrzenna,
- komplementarność problemowa,
- komplementarność proceduralno-instytucjonalna,
- komplementarność międzyokresowa,
- komplementarność źródeł finansowania.

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych uzupełniających się przedsięwzięć jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości planowanej interwencji, poprzez wzajemne powiązania oraz synergię projektów rewitalizacyjnych. Zapewnieniu komplementarności procesu rewitalizacji w różnych jego wymiarach (tj. przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania) w gminie Daleszyce służyć mają:

- powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych zarówno na obszarze rewitalizacji, jak również projektów realizowanych poza jego granicami, które oddziałują na ten obszar,
- stały monitoring efektów decyzji przestrzennych związanych z realizacją poszczególnych projektów rewitalizacji,
- realizacja wzajemnie uzupełniających się projektów pod względem tematycznym, wpływające na realizację zbieżnych celów, kompleksowo oddziałując na obszar

rewitalizacji, zarówno pod względem społecznym, gospodarczym jak i przestrzenno-funkcjonalnym, oraz technicznym),

- powiązanie programu rewitalizacji z innymi politykami i działaniami rozwojowymi gminy,
- zaprojektowanie systemu zarządzania procesem rewitalizacji, dającego możliwość efektywnego współdziałania różnych interesariuszy oraz zapewniającego spójność i wzajemne uzupełnianie się procedur,
- uwzględnienie różnych źródeł finansowania (środki UE, środki publiczne i prywatne) projektów rewitalizacyjnych umieszczonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji,

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów rewitalizacyjnych ukierunkowane jest w celu efektywnego oddziaływania całej dotknięty kryzysem obszar określony w Programie Rewitalizacji. Wszystkie kluczowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane oraz wspierane są przez zaplanowane projekty uzupełniające zarówno inwestycyjne jak i „miękkie” społeczne. Są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Ich realizacja wywyła pozytywne skutki, które będą widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru gminy Daleszyce. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich elementach tj. pod względem społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym. Przenikanie się projektów pod tym względem sprowadza się do analizy pod kątem ich wzajemnego dopełniania. Do realizacji ww. działań i zapewnienia kompleksowości tematycznej, ukierunkowanej na rozwiązywanie wspólnych problemów pod względem

społecznym gospodarczym i przestrzennym przyczynią się organizowane przez Gminę Daleszyce działania o charakterze społecznym (integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym itp.) w zmodernizowanych obiektach użyteczności publicznej. Modernizacja obiektów dotyczy zarówno sfery infrastrukturalnej, przestrzennej a także środowiskowej (np. wymiana źródeł energii). W tym aspekcie komplementarności ważne jest precyzyjne określenie pożądanych efektów rewitalizacji. Dla każdego projektu, dlatego określone zostały wskaźniki i rezultaty wynikające z jego realizacji. Zaplanowanie stanu po zakończeniu działań i opatrzenie go odpowiednimi parametrami pozwoli na precyzyjne dobranie wskaźników opisujących uzyskane efekty i bieżący monitoring realizacji oraz podjęcie działań naprawczych w przypadku ryzyka nieosiągnięcia założonych rezultatów. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych opierała się na przeprowadzonej analizie pod względem ukierunkowania na określony problem lub obszar tematyczny a także pod względem implikacji, tj. planowania przedsięwzięć, których realizacja jest niezbędna z perspektywy wdrażania innych zaplanowanych projektów, tzn. wymagana jest uprzednia realizacja danego projektu, aby wdrożyć inne przedsięwzięcie- dotyczy to także połączenia projektów inwestycyjnych finansowanych z EFRR z działaniami „miękkimi” finansowanymi z EFS. Zapewnienie komplementarności problemowej pozwoli na wykluczenie fragmentacji działań oraz braku kompleksowości procesu rewitalizacji. Poszczególne projekty realizowane w izolacji od pozostałych nie pozwolą na efektywne prowadzenie rewitalizacji. Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji samorządowej. Zaplanowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji działania są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, których występowanie spowodowało stan kryzysowy. Wypracowane projekty uzupełniają się tematycznie, dzięki czemu zapewniona została komplementarność problemowa oraz kompleksowość programu rewitalizacji.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się. W związku z opracowaniem programu rewitalizacji planowane jest zaangażowanie merytorycznych pracowników Urzędu Miasta, którzy posiadają wieloletnie doświadczenie w realizacji

zróżnicowanych projektów zewnętrznych, w szczególności inwestycyjnych i społecznych w celu skutecznej oraz efektywnej realizacji procesu rewitalizacji. Jednocześnie zaangażowane zostaną jednostki organizacyjne Gminy oraz podległe Gminie zgodnie z posiadanymi kompetencjami w ramach integracji Społecznej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznego. Funkcje zarządcze i koordynujące Program Rewitalizacji będzie pełnił Burmistrz Miasta i Gminy, m.in. nadzorując prace diagnostyczne i planistyczne oraz przeprowadzał cykliczne oceny efektów. Bieżące działanie w imieniu Burmistrza będzie pełnił powołany Koordynator ds. Rewitalizacji, który będzie mógł zlecać wykonanie poszczególnych przedsięwzięć różnym jednostkom, w granicach ich kompetencji. Ponadto, zostanie powołany zespół ds. rewitalizacji, w skład którego wejdą przedstawiciele wszystkich kluczowych sektorów Gminy Daleszyce, tj.:

- Sektor publiczny,
- Przedsiębiorcy,
- Liderzy społeczni,
- Organizacje pozarządowe,
- Kościelne, osoby prawne.

Powołanie członków ww. zespołu nastąpi w sposób transparentny i dostępny dla wszystkich zainteresowanych stron. Opisany sposób zarządzania procesami rewitalizacji gwarantuje długofalowy, kompleksowy i wielowątkowy system monitoringu podejmowanych działań. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania oraz wdrażania jest działaniem niezbędnym dla pełnego i efektywnego wykorzystania narzędzi finansowych i instytucjonalnych.

Komplementarność międzyokresowa. Zachowanie ciągłości programowej polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013 ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu. Niektóre przedsięwzięcia realizowane w Gminie Daleszyce w latach 2007-2013 ma swoją kontynuację w okresie 2014-2020, są też takie projekty które zostały zrealizowane pod względem infrastrukturalnym i warto dla zapewnienie kompleksowego efektu uzupełnić je w obecnej perspektywie finansowej o wspierające projekty o charakterze społecznym, gospodarczym czy nawet środowiskowym. Dlatego też Gmina wspólnie z zainteresowanymi interesariuszami planowała przedsięwzięcia

rewitalizacyjne aby odpowiadały kompleksowo na zdiagnozowane problemy. Jest to o tyle ważne, że wnioski z ewaluacji mogą posłużyć jako sygnalizacja zmian do wprowadzenia przy projektach programowanych na lata 2014-2020. Wynikają z potrzeb zmian systemu wdrażania dla ich lepszego oraz bardziej efektywnego zarządzania. Doświadczenia z poprzednich okresów finansowania wpłynęły na wsparcie przewidzianych projektów w obecnej perspektywie finansowej.

Komplementarność źródeł finansowania. Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Daleszyce mają zapewnione finansowanie z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS, FS) bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Założona jest stała koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR w celu uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji. Jednocześnie uwzględniają zaangażowanie środków prywatnych i publicznych. Dzięki umiejętnemu wykorzystaniu środków będzie można uzyskać korzystne i optymalne efekty na obszarze rewitalizacji.

Budowa i realizacja kompleksowego programu rewitalizacji jest zabiegiem złożonym i wymaga przeprowadzenia wielu działań o charakterze diagnostycznym, konsultacyjnym, negocjacyjnym, planistycznym, prawnym, wdrożeniowym i monitoringowym, korygowania projektów i działań w trakcie ich realizacji oraz kompleksowej oceny po zakończeniu.

9. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji

Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych w gminie Daleszyce z sytuacji kryzysowej jest procesem długotrwałym i wymagającym znacznych nakładów finansowych na realizację poszczególnych projektów. Gmina Daleszyce planuje wykonanie wyszczególnionych w dokumencie inwestycji w oparciu m.in. o zewnętrzne środki finansowe (stawiając nacisk na bezzwrotne dotacje), jak również o środki własne. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020 działania rewitalizacyjne przyporządkowane są do osi priorytetowej 6, działanie 6.5. Duży potencjał niesie ze sobą perspektywiczne zaangażowanie w rewitalizację innych partnerów, angażując tym samym dodatkowy kapitał i rozkładając ciężar finansowy rewitalizacji na różne podmioty. Do głównych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych należą przede wszystkim:

- środki własne podmiotów realizujących inwestycje,
- bezzwrotne dotacje z funduszy europejskich,
- dotacje celowe z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- dotacje celowe z Ministerstwa Sportu i Turystyki,
- dotacje celowe z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- dotacje celowe z Ministerstwa Rozwoju,
- dotacje i pożyczki z Funduszu Ochrony Środowiska,
- inwestorzy prywatni (Partnerstwo Publiczno Prywatne),
- kredyty i pożyczki komercyjne.

Zgodnie z **Założeniami Narodowego Planu Rewitalizacji 2022** - finansowanie działań w ramach **Narodowego Planu Rewitalizacji** może pochodzić z następujących źródeł finansowych, które częściowo skierowane są właśnie do realizacji celów rewitalizacji:

1. **Publiczne wspólnotowe**, tj. Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne: Europejskie Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS) i Fundusz Spójności (FS), w ramach programów regionalnych i krajowych.

Szacunkowo na wsparcie rewitalizacji zostanie przeznaczona część środków w ramach określonych priorytetów inwestycyjnych uzależniona od celu danego wsparcia i zgodności z charakterem rewitalizacyjnym, można przyjąć, iż na przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostaną wydatkowane następujące kwoty:

- technologie informacyjno-komunikacyjne (jako element projektów na rewitalizowanych obszarach) – ok. 200 mln EUR,
- gospodarka niskoemisyjna – ok. 1,7 mld EUR,
- środowisko i kultura – ok. 600 mln EUR,
- transport – ok. 300 mln EUR,
- rynek pracy i przedsiębiorczość – ok. 2mld EUR,
- włączenie społeczne, w tym dostęp do usług publicznych– ok. 2 mld EUR,
- edukacja – ok. 200 mln EUR.

2. Publiczne – w ramach istniejących instrumentów i źródeł (m.in. w zakresie prowadzenia różnych polityk dotyczących m.in. wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz nowych, m.in. obejmujących instrumenty inżynierii finansowej. Podejmowane są też działania na rzecz ukierunkowania na rewitalizację środków budżetu państwa przeznaczanych na dofinansowanie inwestycji z zakresu zadań własnych JST (np. rezerwa celowa budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych JST). Należy zaznaczyć, że środki te stanowią dodatkowe źródło i mogą być uruchamiane niezależnie od środków UE - chodzi o dotacje celowe budżetu państwa przyznawane na podstawie art. 20a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (działania

z zakresu polityki rozwoju, stanowiące zadania własne JST, niefinansowane ze środków UE w ramach RPO, jeżeli trwale przyczynią się do podniesienia rozwoju oraz konkurencyjności regionu, lub pozostają w związku z działaniami realizowanymi w ramach RPO) lub na podstawie art. 20b ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (przedsięwzięcia uzgodnione w kontraktach terytorialnych lub wydatki wynikające lub związane z realizacją programów operacyjnych).

3. Prywatne, m.in. poprzez upowszechnianie formuły PPP.

Dla zwiększania skali działań rewitalizacyjnych rozbudowywana będzie oferta **instrumentów finansowych (zwrotnych)**. Dlatego w projektowaniu zasad instrumentów zwrotnych w nowej perspektywie budżetowej będzie kładziony akcent na możliwość szerokiego zastosowania ich na rzecz działań rewitalizacyjnych.

W ramach Umowy Partnerskiej, przyjętej przez Komisję Europejską 23 maja 2014 r. zidentyfikowano **gminy oraz miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji jako jedno z pięciu obszarów strategicznej interwencji** wymagające kompleksowych, zintegrowanych działań społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Fundusze unijne będą stanowiły jedno z podstawowych źródeł finansowania działań rewitalizacyjnych, głównie w ramach regionalnych programów operacyjnych, a także w ramach programów krajowych: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia, Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa.

W celu zapewnienia spójności, większej synergii i efektywności realizacji projektów rewitalizacyjnych, wskazano różne możliwe źródła ich finansowania w latach 2014 -2020, w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS):

Źródło: Opracowanie własne

Wykaz priorytetów inwestycyjnych w ramach których możliwe jest aplikowanie o fundusze na realizację zadań rewitalizacyjnych opisano poniżej:

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

- 4iii Wsparcie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym,
- 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,
- 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
- 6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu,
- 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

- 8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży.

Program Operacyjny Polska Wschodnia

- 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej

multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Program Operacyjny Polska Cyfrowa

- 2a Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej,
- 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

Przedsięwzięcia dotyczące rozbudowy i modernizacji targowisk, przewidziane do realizacji w niniejszym programie mogą uzyskać wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020**. Tego typu projekty mogą zostać dofinansowane w szczególności w ramach działania **M07. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich**. W ramach powyższego działania wspierane będą m.in. projekty obejmujące budowę lub modernizację targowisk bądź obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów. Beneficjentami (wnioskodawcami) tego rodzaju inwestycji mogą być gminy i powiaty, a także ich związki. O dofinansowanie mogą się ubiegać projekty realizowane na terenie miejscowości liczących nie więcej niż 200 tys. mieszkańców.

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekty przewidziane do realizacji w Programach Rewitalizacyjnych dotyczące ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego (zarówno materialnego, jak i niematerialnego), rozwoju infrastruktury kulturalnej, a także wspierania aktywności kulturalnej mieszkańców mogą zostać wsparte w ramach różnego rodzaju **Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego**.

W ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020** możliwe będzie wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji w regionalnych i krajowych programach operacyjnych. Wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji może mieć następujący charakter:

- wsparcia procesu programowania rewitalizacji poprzez wsparcie procesu przygotowania programów rewitalizacji jako podstawy prowadzenia rewitalizacji, w tym identyfikacji projektów rewitalizacyjnych, które po spełnieniu warunków nałożonych przez programy operacyjne mogą starać się o dofinansowanie lub preferencje w dofinansowaniu środkami UE;
- wsparcia procesu przygotowywania do realizacji niektórych projektów rewitalizacyjnych ze względu na ich znaczenie lub charakter.

Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego:

Cel Tematyczny 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP

3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.

Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym,

4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami

6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego,

6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu.

Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej

7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu.

Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

8i dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników,

8iii praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach.

Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

9b wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich,

9i aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie,

9iv ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym,

9v wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Planowa źródła finansowania inwestycji:

Lp.	Nazwa projektu/ przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Kwota zaplanowana na dane działanie w danym RPOWŚ	Źródło finansowania	Planowany harmonogram realizacji
Projekty kluczowe - inwestycyjne					
1.	Zagospodarowanie i dostosowanie do nowych potrzeb obszaru ZUK	Gmina Daleszyce	50 037 691 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 6.5 +budżet JST	2016-2020

2.	Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w okolicy MGOK	Gmina Daleszyce	50 037 691 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 6.5 +budżet JST	2016-2020
3.	Przebudowa i zagospodarowanie budynku Domu Ludowego	Gmina Daleszyce	50 037 691 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 6.5 +budżet JST	2016-2020
4.	Termomodernizacja budynku Zespół Szkolno-Przedszkolnego oraz budynku Gimnazjum	Gmina Daleszyce	13 637 709 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 6.1	2016-2020
Projekty uzupełniające - inwestycyjne					
1.	Wymiana oświetlenia ulicznego	Gmina Daleszyce	11 592 859 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ Działanie 6.2 +budżet JST	2016-2020
2.	Modernizacja ul. Kilińskiego w Daleszycach	Gmina Daleszyce	-	+budżet JST	2016-2020
3.	Budowa ul. Spacerowej w Daleszycach	Gmina Daleszyce	-	+budżet JST	2016-2020
4.	Przebudowa ul. Zielonej w Daleszycach	Gmina Daleszyce	-	+budżet JST	2016-2020
5.	Przebudowa ul. Mickiewicza w Daleszycach	Gmina Daleszyce	-	+budżet JST	2016-2020

6.	Dobudowanie oświetlenia ulicznego ul. Sienkiewicza	Gmina Daleszyce	-	+budżet JST	2016-2020
7.	Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Daleszycach	Gmina Daleszyce	86 996 030 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 4.3 +budżet JST	2016-2020
8.	Rozbudowa i przebudowa budynku UMiG w Daleszycach	Gmina Daleszyce	-	+budżet JST	2016-2020
9.	Organizacja przestrzeni publicznej obszaru przeznaczonego pod targowisko miejskie	Gmina Daleszyce	74 966 634 EURO	PROW 2014-2020/Budżet JST	2016-2020
10.	Budowa parkingów w Daleszycach	Gmina Daleszyce	50 037 691 EURO	RPOWŚ 2014-2020/Działanie 6.5 +budżet JST	2016-2020
Projekty wspierające „miękkie” - społeczne					
1.	Przeprowadzenie szkoleń pracowników administracji i nauczycieli	Gmina Daleszyce	1 970 471 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ poddziałanie 8.4.2 +budżet JST Ew. POWER/ działanie 2.4 i 2.10, 2.19	2016-2020

				Ew. PROW/ PI 1C	
2.	Rozwój oferty przedszkolnej w Gminie Daleszyce poprzez utworzenie dodatkowych miejsc w oddziałach przedszkolnych	Gmina Daleszyce	13 600 000 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ poddziałanie 8.3.1 +budżet JST	2017-2018
3.	Zwiększanie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3	Gmina Daleszyce JST, żłobki oraz kluby dziecięce i ich organy prowadzące, osoby fizyczne sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3 jako dzienni opiekunowie oraz nianie	11 800 000 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ poddziałanie 8.1.1 +budżet JST Ew. POWER/ działanie 2.1	2016-2020

4.	Wsparcie profilaktyki zdrowotnej	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych	10 377 290 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ poddziałanie 8.2.2 +budżet JST Ew. POWER/ działanie 5.1 i 5.2	2016-2020
5.	Przedsięwzięcia wspierające aktywność i integrację zwiększająca szanse na zatrudnienie	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych w tym JST oraz instytucje pomocy i integracji społecznej	33 252 672 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ Działanie 9.1. +budżet JST Ew. POWER/ działanie 2.5 i 2.6, 2.7 i 2.8, 2.9, 4.1	2016-2020
6.	Rozwój wysokiej jakości usług społecznych	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych w tym JST oraz instytucje pomocy i integracji społecznej	47 886 942 EURO	RPOWŚ 2014-2020/ poddziałanie 9.2.1 +budżet JST Ew. POWER/ działanie 2.5 i 2.6, 2.7 i 2.8, 2.9, 4.1	2016-2020

Źródło: opracowanie własne

10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

Na etapie zarówno przygotowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji, jak i jego wdrażania i monitoringu niezbędnym elementem jest udział interesariuszy procesu rewitalizacji. Istotnym aspektem rewitalizacji jest zaangażowanie jak największej liczby potencjalnych partnerów. Umożliwi to społeczności lokalnej czynny udział w kształtowaniu planów rozwoju gminy, gdyż to właśnie ta grupa jest w stanie dostarczyć istotnych informacji nt. potrzeb i problemów w gminie i pomóc w wyznaczeniu obszarów kryzysowych. Dlatego też władze Gminy Daleszyce postanowiły stworzyć forum wzajemnej wymiany informacji i dyskusji o tym, jaki kształt powinna przybrać rewitalizacja. W dialogu powinno uczestniczyć jak najwięcej podmiotów zainteresowanych udziałem w Programie: organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, przedsiębiorcy czy też indywidualni mieszkańcy Gminy Daleszyce. Utworzenie tego rodzaju swoistej platformy dyskusyjnej wymaga udostępnienia zainteresowanym szeregu sposobów komunikacji, wyrażania własnych opinii i zgłaszania potrzeb.

Skutecznym sposobem komunikacji bezpośredniej są różnego rodzaju seminaria, konferencje, warsztaty. Za ich pomocą dotrzeć można do dużej grupy potencjalnych partnerów, a forma tego rodzaju komunikacji wspiera obustronny przepływ informacji i sugestii. W ten sposób można na bieżąco informować lokalną społeczność o możliwościach pozyskiwania finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych, które przyczynią się m.in. do rozwoju gospodarczego gminy.

Funkcję promocyjną powinna pełnić przede wszystkim komunikacja pośrednia, a więc publikacja broszur informacyjnych, ulotek, reklam, plakatów. Warto też przekazywać informacje dotyczące rewitalizacji za pośrednictwem lokalnej prasy. Mając na uwadze kształtowanie się w Polsce społeczeństwa informacyjnego nie wolno zapomnieć o bardzo znaczącym medium, jakim jest Internet – promocja na portalu zapewni skuteczną promocję Lokalnego Programu Rewitalizacji, a także pozwoli zainteresowanym na szybki dostęp do podstawowych informacji.

ETAP DIAGNOZOWANIA I PRZYGOTOWANIA LPR

W trakcie opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Daleszyce udział społeczności lokalnej zapewniony został poprzez spotkania konsultacyjne, ankiety wypełniane przez mieszkańców a także możliwość wyrażania opinii na temat planowanego procesu rewitalizacji za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miasta, na której zamieszczano informacje o postępie prac nad LPR jak również osobistego w tym dyskusji nad problemami podczas otwartego spotkania konsultacyjnego w ramach konsultacji opracowywanego programu.

SPOTKANIA KONSULTACYJNE

Pierwsze spotkanie odbyło się w dniu 09.09.2016 r. o godz. 18:00 w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Daleszycach.

Na spotkanie informacyjno-konsultacyjne dotyczące opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Daleszyce zostali zaproszeni mieszkańcy, przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń, przedstawiciele samorządu gminnego i powiatowego, dyrektorzy, kierownicy instytucji i placówek samorządowych. W spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele Gminy Daleszyce tj. Burmistrz Dariusz Meresiński, pracownicy Urzędu Miejskiego tworzący Zespół do spraw opracowania i wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Podczas spotkania przedstawione zostały szczegółowe informacje na temat rewitalizacji oraz korzyści płynące z opracowanego programu i możliwości pozyskania dofinansowania na inwestycje w tym zakresie, a także informacje o czynnikach degradujących na terenie wskazanym do rewitalizacji.

W trakcie spotkania w otwartej dyskusji nad planowanymi działaniami dotyczącymi dalszej rewitalizacji miasta Daleszyce zostały zgłaszane następujące problemy i propozycje projektów.

Zgłaszane problemy:

- potrzeba przebudowy drogi wojewódzkiej – projektowana obwodnica Daleszyc;
- zatłoczone parkingi w centrum rynku;

- duży hałas i natężony ruch w centrum spowodowany przebiegiem drogi wojewódzkiej po nawierzchni z kostki brukowej;
- zły stan nawierzchni ulic, chodników;
- brak zagospodarowania budynku Domu Ludowego;
- mało atrakcyjny wizerunek rynku Daleszyckiego i brak miejsca pod targ miejski;
- awaryjność wodociągu;
- brak miejsc do spędzania wolnego czasu w centrum Miasta – niewystarczające wykorzystanie placu w rynku (potrzeba lepszego zagospodarowania centrum Daleszyc np. place zabaw, siłownia zewnętrzna);

Proponowane projekty:

- realizacja budowa obwodnicy Daleszyc;
- zagospodarowanie budynku Domu Ludowego na cele publiczne;
- wyznaczenie miejsca pod targ miejski;
- wyznaczenie nowych miejsc parkingowych;
- ograniczenie ruchu samochodowego w ciągu ulic wokół rynku (ograniczenia prędkości zakaz ruchu, ruch jednokierunkowy);
- przebudowa wod-kan w ciągu ul. Kilińskiego;
- aranżacja dodatkowej zieleni w obszarze rynku;
- monitoring centrum Daleszyc;
- lepsze zagospodarowanie rynku w kierunku miejsca tętniącego życiem (place zabaw, mała architektura wypoczynkowa i rekreacyjna jak dodatkowe ławeczki, siłownia zewnętrzna itp.);
- wzbogacenie atrakcyjności rynku – plac zabaw dla dzieci, siłownia zewnętrzna, dodatkowa mała architektura;
- rozbudowa modernizacja infrastruktury MGOK w Daleszycach;
- remonty dróg i ulic wraz z infrastrukturą chodników i oświetlenia ulicznego.

Podczas spotkania uczestnicy uzupełnili anonimowe ankiety w sprawie opracowania LPR-u

Drugie spotkanie odbyło się w dniu 12 października 2016 r. o godzinie 14:00 w Urzędzie Miasta i Gminy w Daleszycach.

Na spotkanie informacyjno-konsultacyjne dotyczące opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Daleszyce zostali zaproszeni przedstawiciele sektora przedsiębiorców.

W spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele Gminy Daleszyce tj. Burmistrz Dariusz Meresiński, pracownicy Urzędu Miejskiego tworzący Zespół do spraw opracowania i wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Daleszyce, Urzędzie Miasta i Gminy w Daleszycach spotkanie informacyjno-konsultacyjne z przedsiębiorcami 12.10.2016r.) (fot. M. Kapela – UMiG Daleszyce)

Podczas spotkania przedstawione zostały szczegółowe informacje na temat rewitalizacji oraz korzyści płynące z opracowanego programu i możliwości pozyskania dofinansowania na inwestycje w tym zakresie, a także informacje o czynnikach degradujących na terenie wskazanym do rewitalizacji.

W trakcie spotkania w otwartej dyskusji nad planowanymi działaniami dotyczącymi dalszej rewitalizacji miasta Daleszyce zostały zgłaszane następujące problemy i propozycje projektów.

Zgłaszane problemy:

- potrzeba przebudowy drogi wojewódzkiej – projektowana obwodnica Daleszyc;

- zatłoczone parkingi w centrum rynku i brak powierzchni pod targ miejski;
- duży hałas i natężony ruch w centrum spowodowany przebiegiem drogi wojewódzkiej po nawierzchni z kostki brukowej;
- degradacja i brak wykorzystania budynku Domu Ludowego;
- brak działalności restauracji i małych gastronomi w Daleszycach;
- brak gazociągu - zanieczyszczenie powietrza wynikające ze spalania węgla na cele grzewcze oraz ograniczenie tworzenia się i rozwijania przedsiębiorstw;
- niewystarczająca infrastruktura techniczna – chodniki np. do ZUK-u, potrzeba rozbudowy oświetlenia ulicznego np. ul. Głowackiego;
- mało atrakcyjny wizerunek budynku Urzędu Miejskiego;
- awaryjność wodociągu na ul. Kilińskiego;
- brak miejsc do spędzania wolnego czasu w centrum Miasta – niewystarczające wykorzystanie placu w rynku (potrzeba lepszego zagospodarowania centrum Daleszyc np. place zabaw, siłownia zewnętrzna);
- brak terenów inwestycyjnych (scalanie gruntów w duże działki inwestycyjne);
- brak infrastruktury mającej znaczenie dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i stowarzyszeń – sale konferencyjne i szkoleniowe.

Proponowane projekty:

- realizacja budowa obwodnicy Daleszyc;
- zagospodarowanie budynku Domu Ludowego w kierunku atrakcyjnych usług dla społeczeństwa np. świetlice zajęciowe dla dzieci z zajęciami dodatkowymi (języki obce, zajęcia plastyczne, muzyczne itp.), miejsce informacji i edukacji przedsiębiorczej, sale konferencyjne z zapleczem technicznym oraz parkingi (w tym parkingi podziemne jeśli technicznie i finansowo będą uzasadnione);
- budowa chodnika w kierunku ZUK-u;
- zmian wizerunku budynku Urzędu Miejskiego – „Ratusz Miejski”;

- wzbogacenie atrakcyjności rynku – plac zabaw dla dzieci, siłownia zewnętrzna, dodatkowa mała architektura;
- założenie spółdzielni socjalnej świadczącej usługi gastronomiczne i porządkowe.

Spotkania Zespół do spraw opracowania i wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Podczas opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Daleszyce Zespół do spraw opracowania i wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji odbywał spotkania z Wykonawcą opracowania w celu wyznaczania obszaru rewitalizacji, celów i wizji rewitalizacji oraz planowanych działań rewitalizacyjnych a także gromadzeniu niezbędnych informacji na potrzeby opracowania programu Rewitalizacji.

W spotkaniach brali również udział pracownicy i kierownicy referatów Urzędu Miejskiego oraz przedstawiciele władz samorządowych.

Podczas spotkań wykonawca opracowania zapoznał zespół ze szczegółowymi informacjami na temat rewitalizacji.

W trakcie pracy zespołu zostały wyznaczane czynniki degradujące jak również obszar rewitalizacji oraz propozycje projektów do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji, które przyczynią się do nadania Miastu Daleszyce nowych funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych oraz komunikacyjnych. Propozycje planowanych działań są wynikiem obserwowanych problemów społecznych i niskiego poziomu atrakcyjności i konkurencyjności gospodarczej oraz niewystarczającego poziomu usług publicznych, względem potrzeb lokalnej społeczności.

ETAP WDRAŻANIA I MONITOROWANIA LPR

Szansą na powodzenia wdrażanych projektów rewitalizacyjnych na zdegradowanych obszarach Gminy Daleszyce jest wzajemna współpraca pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, marginalizowania konfliktów,

a także jest podstawą do zbudowania świadomego społeczeństwa. Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego, zmierza do realizacji wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie zdegradowanych obszarów z sytuacji kryzysowej.

Osiągnięcie zaplanowanego celu i zakładanych rezultatów zapewni:

- wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilku wspólnych i kompleksowych projektów ukierunkowanych dla wszystkich uczestników;
- wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, kapitału ludzkiego oraz potencjału organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, umożliwiającą rozwój gospodarczy regionu.

11. System wdrażania i monitorowania

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Daleszyce na lata 2016-2022 zawiera katalog działań przewidzianych do realizacji, które cechuje wielosektorowość podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, a także kompleksowość oczekiwanych efektów. Prawidłowa koordynacja przewidzianych w programie zadań, jak również właściwe zarządzanie programem możliwe jest poprzez przyjęcie systemu wdrażania, zapewniającego pełną partycypację interesariuszy procesu rewitalizacji. W tym celu powołany zostanie Zespół ds. Rewitalizacji, którego funkcjonowanie oparte będzie na partycypacyjnym modelu współpracy wybranych pracowników Urzędu Miasta i Gminy Daleszyce z interesariuszami procesu rewitalizacji.

Głównym zadaniem Zespołu jest koordynowanie wdrażania, monitorowanie i bieżąca ocena procesu rewitalizacji, jak również reagowanie na problemy i działania korygujące umożliwiające prawidłową realizację procesu rewitalizacji oraz jego aktualizację, jeśli zajdzie taka potrzeba. Ponadto reprezentanci Zespołu obecni będą podczas lokalnych wydarzeń (w tym w szczególności wydarzeń zaplanowanych w ramach LPR) w celu rozpowszechniania idei rewitalizacji, udzielania informacji oraz zbierania uwag, propozycji i opinii od mieszkańców na temat przedsięwzięć, Programu i potrzeb rewitalizacyjnych.

Celem monitorowania jest więc określenie postępu rzeczowo-finansowego projektów rewitalizacyjnych oraz zapewnienie zgodności ich realizacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami. Monitorowanie realizacji LPR to ciągły i systematyczny proces zbierania i analizowania danych ilościowych oraz jakościowych, który umożliwia opisanie aktualnego stanu realizacji LPR. Polega na bieżącej obserwacji postępu finansowo-rzeczowego projektów rewitalizacyjnych, która pozwala ocenić stan zaawansowania realizacji przedsięwzięć oraz stwierdzić czy są realizowane zgodnie z założeniami, jakie zostały przyjęte na etapie ich planowania. Jest to proces bieżący i ciągły przez cały okres wdrażania LPR oraz trwałości realizowanych projektów.

W celu prawidłowego procesu monitoringu założono analizowanie efektów wg. dwóch typów wskaźników: **wskaźniki produktu** oraz **rezultatu**. Produkt to bezpośredni i materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony za pomocą konkretnych wielkości. Natomiast rezultat określa się jako bezpośredni i natychmiastowy wpływ zrealizowanego zadania na obszar rewitalizacji, uzyskany w krótkim czasie po zrealizowaniu projektu.

Planowane do monitorowania wskaźniki produktu i rezultatu PR-u

Wskaźnik produktu:

- Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych „twardych”
- Liczba zrealizowanych projektów społecznych „miękkich”
- Liczba zrewitalizowanych obiektów
- Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów

Podmioty realizujące projekty rewitalizacyjne zobowiązane do przekazania do Urzędu Miasta i Gminy w Daleszycach informacje w zakresie projektów, w tym:

- Stan zaawansowania przygotowania/ realizacji projektu,
- Osiągnięte wartości wskaźników produktu i rezultatu
- Problemy w realizacji działań zaplanowanych w projekcie wraz z uzasadnieniem
- Ewentualne zmiany wpływające na efekt końcowy projektu,

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest realizowany w oparciu o przepisy regulujące sposoby wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina, korzystając ze środków finansowych funduszy strukturalnych UE zobowiązane jest przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych.

Dla zadań wynikających z LPR przewiduje się model wdrażania oparty na wymianie informacji z poszczególnymi podmiotami realizującymi wskazane zadania. Stała wymiana informacji pozwoli zoptymalizować proces wdrażania LPR oraz dokładnie określić postęp realizacji poszczególnych zadań.

Program Rewitalizacji realizowany będzie w horyzoncie czasowym 2016-2022.

Warunkiem niezbędnym dla pełnego wdrożenia zadań gminnych Programu jest również uwzględnianie wydatków z nim związanych w kolejnych budżetach na lata 2016 - 2020.

Funkcje zarządcze i koordynujące Program Rewitalizacji będzie pełnił Burmistrz Miasta i Gminy Daleszyce, m.in. nadzorując prace diagnostyczne i planistyczne oraz przeprowadzał cykliczne oceny efektów. Bieżące działanie w imieniu Burmistrza będzie pełnił powołany koordynator, do którego obowiązków będzie należało:

- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Programu,

- zapewnienie zgodności realizacji Programu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu np. Wieloletni Plan Inwestycyjny, budżet Gminy, Wieloletnia Prognoza Finansowa oraz inne gminne programy,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Programu,
- przygotowanie rocznych raportów dotyczących wdrażania Programu,
- dokonanie oceny ex-post po zakończeniu realizacji Programu,
- zwoływanie narad poszczególnych jednostek zainteresowanych określonymi projektami.

Ponadto, zostanie powołany zespół ds. rewitalizacji, w skład którego wejdą przedstawiciele wszystkich kluczowych sektorów Gminy Daleszyce, tj.:

- Sektor publiczny,
- Przedsiębiorcy,
- Liderzy społeczni,
- Organizacje pozarządowe,
- Kościelne osoby prawne.

Powołanie członków ww. zespołu nastąpi w sposób transparentny i dostępny dla wszystkich zainteresowanych stron. Opisany sposób zarządzania procesami rewitalizacji gwarantuje długofalowy, kompleksowy i wielowątkowy system monitoringu podejmowanych działań.

W celu sprawnego i efektywnego wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Daleszyce niezbędne jest ciągłe monitorowanie efektów rzeczowych projektów, wchodzących w zakres Programu oraz wydatków na ich realizację. Sam proces monitorowania obejmuje zbieranie danych, obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów. Za proces monitorowania i raportowania odpowiadać będzie Burmistrz Miasta i Gminy Daleszyce wraz z Urzędem Miejskim oraz gminnych jednostek organizacyjnych, a także inne podmioty realizujące zadania zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Wewnętrznie za gromadzenie danych obrazujących efekty rzeczowe związane z wdrażaniem zadań ujętych w Programie odpowiedzialny będzie Koordynator ds. Rewitalizacji, natomiast za monitorowanie wydatków odpowiedzialny będzie Skarbnik Miasta i Gminy Daleszyce.

Ocena wykonania Programu Rewitalizacji powinna zawierać następujące dane:

- rzeczywiste oraz zawarte w poszczególnych wnioskach daty rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych projektów,
- metody zarządzania projektami w czasie ich realizacji oraz po wdrożeniu poszczególnych projektów,
- ocenę społeczną oddziaływania poszczególnych projektów,
- szczegółowy wykaz kosztów poniesionych w fazie realizacji projektu oraz jego funkcjonowania.

Ocena stanowić będzie podstawę sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji na kolejny okres programowania. W celu zachowania aktualności opracowania prowadzony będzie stały monitoring postępów realizowanych zgodnie z założeniami programu projektów.

Ważnym elementem realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji jest promocja dokumentu wśród beneficjentów docelowych. Istotą działań promocyjnych jest poinformowanie możliwie największej liczby mieszkańców o ostatecznych zapisach i zaproszenie do aktywnego udziału w pracach na rzecz realizacji zamierzonych celów. Poprzez właściwe przeprowadzenie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku przyjętego Lokalnego Programu Rewitalizacji rozumie się umieszczenie najważniejszych zapisów Programu do informacji publicznej na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy. Za właściwe informowanie i promocje Lokalnego Programu Rewitalizacji na poziomie miasta odpowiedzialny będzie organ wykonawczy tj. Burmistrz Miasta i Gminy Daleszyce. Informacja o ostatecznym wykazie zadań zawartych w dokumencie, w tym harmonogram ich realizacji będzie udostępniana w następujący sposób: publikacja Programu oraz jego oceny, korekty i analizy na stronach internetowych gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w prasie lokalnej.

Grupami docelowymi promocji Programu Rewitalizacji będą:

- ✓ społeczność lokalna,
- ✓ organizacje pozarządowe,
- ✓ przedsiębiorcy,
- ✓ partnerzy społeczno-gospodarczy,
- ✓ media.

12. Mapa obszaru rewitalizacji

